

Novi list izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po 1.— L., smrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

ŠTEV. 30.

V GORICI, ČETRTEK 24. JULIJA 1930.

LETO II.

Tedenski koledarček.

25. julija, petek: Jakob (Radoslav) st. apostol; Krištof, mučenec. — 26., sobota: Ana, mati Marije Device; Valentin, mučenec. — 27., nedelja: 7. pinkošna nedelja. — 28., ponedeljek: Viktor (Zmagoslav), papež. — 29., torek: Marta, devica; Beatrika, mučenica. — 30., sredo: Abdon in Senen, mučenca; Julita, mučenica. — 31., četrtek: Ignacij (Ognjeslav) Lojola.

V petek dne 25. julija je mlaj; sprejemljivo.

Novice.

Ministrovo zagotovilo.

Minister za korporacije Bottai je prispel pretekli teden v naše kraje in si izbral za letovišče Sesslan. Od tod se je peljal v Opatijo in obiskal pozneje tudi Trst. Priredili so mu obed na veliki potniški ladji »Saturniji«, kjer ga je v imenu lastnikov pozdravil Anton Cosulich. Posebno drago mi je, — je rekel med drugim — da se vrši sestanek na Saturniji, kjer bo Vaša Ekscelenca iz žive besede glavnih zastopnikov gospodarstva slišala o težavah, s katerimi se Trst bori na vseh poljih, in kako so potrebni hitri in uspešni ukrepi.

Minister se je zahvalil za pozdrav in rekel, da je Saturnia dokaz pomorske moči Trsta in Italije.

Zagotavljam Vas, — je zaključil — da bom posvečal odslej zvesto skrbnost vašim vprašanjem, zakaj Trst mora prevzeti zopet svoje veliko nalogo!

Novi tajnik

goriškega fašizma Avenanti je obiskoval in sprejemal te dni razne osebnosti iz mesta in z dežele. Poklonil se je tudi knezu in nadškofu drju Sedeju ter imel z njim daljši razgovor.

Dolg polet.

Znani italijanski letalec Francis Lombardi se je 13. julija dvignil na majhnem letalu z letališča Vercelli v zrak ter je odplul proti vzhodu. Postavil si je za nalogo, da bo priletel do glavnega japonskega mesta Tokija. Razdalja znaša 11.600 kilometrov. Za pot je pogumni letalec rabil 9 dni. V tako kratkem času ni še noben letalec priletel iz Evrope na Daljni vzhod.

Medparlamentarna zveza.

V Londonu so se zbrali na 25 zborovanje odposlanci 32 državnih zbornic iz vsega sveta. Vseh skupaj je navzočih 500 odposlancev. Na teh zborovanjih obravnavajo vprašanja, ki so vsem državam skupna in ki stremijo za tem, da visoki zid nerazumevanja, ki čisto loči državo od države, pade. Med drugimi vprašanji je letos na dnevnem redu tudi vprašanje narodnih manjšin.

Verski pouk v Jugoslaviji.

Svoječasno je jugoslovanska vlada izdala odlok, po katerem je bilo poučevanje verouka v Jugoslaviji dovoljeno tudi učiteljem-neduhovnikom. Ta odredba je izzvala v katoliških krogih ostre ugovore. Sedaj je general Živković preklical ta sklep in ugodil katoličanom, ki zahtevajo, da mora poučevati verouk samo duhovnik.

Za dvig tujskega prometa.

V soboto je bil po prizadevanju gorškega prefekta sklican sestanek za ustanovitev odbora, ki naj pospešuje tujski promet v goriški deželi. Za predsednika novega odbora, ki bo skrbel tudi za obisk vojnih znamenitosti (Oslavja, Redipulje in tako dalje), je izvoljen odvetnik Peter Pinautig.

Vzgleadni šolarji.

V mestu Kruševcu v Jugoslaviji je sedmošolec Jovanović napadel profesorja Peroviča, ker mu je dal slab red. S tem dijakom so potegnili vsi sošolci in uboga profesorska para je moral pred učenci pobegniti. Zdaj je pa prišla kazen. Prosvedno ministrstvo je cel razred izključilo iz vseh šol v državi. Pa kaj pobje, starši so udarjeni, starši.

Druga žrtev Soče.

V soboto se je 22 letni Herman Klavčič šel kopat v močno naraslo Sočo. Pri jezu v Stražicah je pogumni fant skočil po glavi v mrzlo valovje. Ko je prišel na površje in hotel zajeti sapo, mu je pljusnil v obraz močan val, ki ga je zmedel. Povrhu je zašel drzni plavač v vrtinec, iz katerega se ni mogel rešiti. Na pomoč mu je priškolil tovariš, ki bi bil kmalu tudi sam utonil, ker ga je oslavljeni Klavčič prijel z obema rokama za nogo in potegnil s seboj v globino. Ko so Klavčiča povlekli na breg, je bil že mrtev. Njegova smrt je pretresla vse, ki so ga poznali, ker je bil nadarjen in značajan fant. V nedeljo popoldne so mu priredili v Podgori veličasten pogreb. Obupano družino naj potolaži Bog!

Proti samostanom.

Grška poslanska zbornica je te dni sprejela postavbo, naj se zatro vsi pravoslavni samostani, ki niso zgodovinsko znani (kot n. pr. oni na sveti gori Atosu). Premoženje razpuščenih samostanov se bo porabilo za zboljšanje plač svetnim duhovnikom. Postavba je izzvala veliko razburjenje med pravoslavni menihi. Šli so se k ministrskemu predsedniku Venizelosu pritožiti, ta je pa njih odposlanstvu kratkomalo odvrnil, da je njegov tren den namen razpustiti preveliko število samostanov, kjer žive številni menihi v popolnem brezdelju. Obenem je Venizelos pripomnil, da bo tudi v samostanih, ki ostanejo, pazil na to, da

se menihi povzpejo vsaj na višino, na kakršni je katoliška duhovščina. Lepo priznanje!

Radio v Trstu.

Prostor za novo brezžično postajo v Trstu še ni izbran. Bržkone bo postaja stala na Trsteniku. Postaja bo nova in njen pritisk bo znašal 10 KW; prvotno je bilo rečeno, da se bo prenesla v Trst le stara milanska postaja. Dograjena bo menda še to leto. Okoli 5000 Tržačanov ima doma radio in za vzdrževanje aparatov potrosijo okoli 1 milijon lir na leto. Na deželi se to izobraževalno sredstvo ne more tako razširiti, ker mora imeti naročnik v pasu 50 kilometrov od meje dovoljenje od vojaških oblastev.

Zunanji minister

ruske sovjetske republike je postal Litvinov, ki je bil doslej namestnik ljudskega komisarja Čičerina. Ta je odstopil ker se ni dobro razumel s tovariši v strankinem vodstvu.

Daljave se krčijo.

Japonski trgovski in vladni možje se že več časa bavijo z mislijo, da bi uvedli med Ameriko in Japonsko preko širnega Tihega oceana redno zvezo po zraku. Zato bodo zgradili posebne zrakoplove, ki bodo pot iz Tokija (japonska prestolnica) do mesta San Francisco na nasprotni obali preleteli v 68 urah. Zrakoplovi bodo šestkrat na mesec leteli sem in tja. Vozni listek bo stal okoli 14.000 lir.

Dva nova doktorja.

Na vseučilišču v Sieni je promoviral za doktorja prava g. Slavoj Slavik, sin tržaškega odvetnika drja E. Slavika. — Doktorski izpit iz trgovinskih in gospodarskih ved je prestal na tržaški visoki šoli g. Ivan Daneu od Sv. Ivana v Trstu. Obema čestitamo.

Brez listka.

Prejšnji teden se je vozil po železnici iz Beljaka proti severu neki brezposelni rudar. Denarja revež ni imel in se je vtihotapil skrivaj v voz. Naenkrat pride železniški preglednik, mož brez listka se ustraši in skoči iz drvečega vlaka skozi okno. Pri padcu se je spodtaknil in padel pod kolesa, ki so ga popolnoma zmečkala.

Ameriški fašizem.

V severnoameriški državi Georgija, ki spada v zvezo Združenih držav, je odvetnik J. O. Wood ustanovil stranko »ameriških fašistov«, ki ima namen z vsemi sredstvi pobijati komunizem. Nosili bodo tudi črne srajce. Do zdaj ima novo gibanje 6000 pristavev.

Med Italijo in Avstralijo.

Dne 17. t. m. je bila slovesno otvorena telefonska zveza med Italijo in Avstralijo. Zveza gre iz Rima preko Milana in Londona v avstralsko prestolnico Melbourne in še nekatera druga večja mesta.

Toča.

Muhasto vreme, prav aprilsko, traja že par tednov. Kopalci in letoviščarji se na moč pritožujejo. Tem se je pridružil zdaj še kmet, ki sicer rad vidi, da mu poleti malo zalije. Toda v gorški okolici in v Brdih je v petek popoldne okoli pete ure malo čudno močilo. Nebo se je nenadoma zatemnilo in vsula se je precej debela toča med silnim vetrom in nalivom. V Gorici je po par trgovinah razbila šipe pri izložbah. Okoli Kojškega je padala kakih 7 minut debela kot majhni orchi. Naredila je precej škode. Oblaki so se privarili od Furlanije sem. Pred nevihto je toplomer kazal 20 °C, potem je pa zlezel kar na 13°.

Huda nevihta je bila tudi v Benetkah. Trg sv. Marka je bil za celo ped pod vodo. Nad Parizom je skoro dve uri padala taka toča, da je bil ves popoldne promet ustavljen. Ko se je tam zdivjala, jo je prignalo k nam, kjer pa je že izgubila na moči. Bog daj, da bi za vedno!

† S. Doroslava Skok.

V ponedeljek zvečer je umrla šolska sestra Doroslava. Blaga pokojnica je bila kuharica v Alojzijevišču. Imela je izredno blago srce ter uživala splošno spoštovanje. Več let zaporedoma je učila gojenke na gospodinjskih tečajih v Gorici kuhanja. Gospodom in številnim gojenkam priporočamo blago s. Doroslavo v pobožen spomin. Pogreb je bil v sredo ob 9. dopoldne v Ravnici.

Med Libijo in Jugoslavijo.

Poročilih rimskih listov je sklenila neka paroplovna družba v Splitu, da uvede stalno parniško zvezo med jugoslovanskimi lukami in onimi v Libiji (Tripolitanija in Cirenajka) na severni afriški obali. Zvezo bosta oskrbovala parnika »Jug« in »Junak«, ki se bosta tja in nazaj ustavljala na Maliti. Po tej poti se bo izvažal v italijansko prekmorsko ozemlje cement, les in živina.

Za padle Ogre.

Po uradnih podatkih je padlo na italijanski fronti okrog 50.000 Madjarov. Sedaj je prišel v Italijo zastopnik ogrske vlade, ki vodi priprave, da bi se zgradilo na doberdopski planoti ali pa ob Soči veliko pokopališče, ki naj bi združilo vse na tukajšnjih bojiščih padle Ogre. Pokopališče naj bi se posvetilo l. 1932.

Svet za obrambo države.

V Jugoslaviji je izšel nov zakon o obrambi države, ki je zelo podoben italijanskemu. V slučaju oboroženega spora — pravi zakon — se morajo izrabiti vse narodne sile. Mobilizirati se morajo razen ljudi tudi industrija, poljedelstvo, finance in prometna sredstva. Splošno mobilizacijo odredi kralj na predlog vojnega ministra in v sporazumu z načelnikom vlade. Ustanovil se je tudi poseben Svet za narodno obrambo, čigar člani so ministri in načelnik generalnega štaba. Svet mora pripraviti že v mirnem času vse, kar je potrebno za splošno mobilizacijo. Njegova dolžnost je tudi, da izdela smernice za telesno in duševno vzgojo mladine.

Ne marajo žensk.

V angleški visoki zbornici je lord Astor predlagal, naj bi tudi ženske smele v lordsko zbornico. Predlog pa je bil s 53 glasovi proti 49 odklo-njen. Malo čudno, da gospodje ne marajo žensk, ko pa sede danes celo v angleški vladi.

Velika poneverba.

V pariški podružnici neke ameriške banke je 28-letni podravnatelj de Vilanueva s ponarejenimi čeki dvignil okoli 25 milijonov frankov ter izginil. Možakar je bil celo dodeljen poslanstvu republike Venezuela v Parizu. Zato so bogati južni Američani radi in z zaupanjem izročali denarne posle tisti banki. Zdaj jih je pa rojak pošteno osleparil.

Število avtov.

Prvo štetje vseh avtomobilov na svetu so izvršili l. 1922. Takrat so jih našli 12 milijonov 588 tisoč. Letos se je izkazalo, da je na svetu že 35 milijonov avtomobilov. Če bo število naraščalo kot doslej, bomo pešci kmalu v manjšini.

Tajna organizacija.

V Berlinu so razkrili tajno organizacijo, ki je med drugim izdajala raznim komunističnim agitatorjem ponarejene potne liste. Dobili so se potni listi tudi za Ameriko.

Potres.

V sredo zjutraj ob eni je močan potresni sunek vrgel vse prebivalce v Neapolju iz postelj. Vse je hitelo na ulice, ker so se bali, da se bo sunek ponovil. Južni del mesta je nekoliko poškodovan. Potresni sunek spravljajo zemljelovci v zvezo z vrenjem v Vezuovem žrelu.

Žrtve toplote.

Pri nas se jezimo nad neprestanim nagajanjem dežja. V Ameriki je pa ravno narobe. Solnce tako pripeka, da je 55 ljudi samo v Njujorku zadela solnčarica.

Napačno usmiljenje.

V mestu Freiburgu na Nemškem se je pripetil žalosten slučaj. 72 let stara gospa Bockfisch je dolgo časa trpela na želodčnem raku. Njena hčerka je težko prenašala materino bolečino. Da bi jo rešila trpljenja, je nekega dne kupila revolver in je mater ustrelila.

Tajfun.

Na japonski in na kitajski obali čisto divjajo silno močni viharji tajfuni. Tajfun, kakršnega že pol stoletja niso učakali, je divjal zadnji teden na Koreji. Reke so narastle, drevje se je lomilo in vihar je hiše prebračal, kot da so iz lepenke. V viharju je prišlo ob življenje okoli 1000 ljudi. Škoda je velikanska.

Smrt.

18. t. m. je umrl v Ljubljani znani delavski voditelj in bivši minister Anton Kristan. Svoje politično delovanje je začel v Idriji, kjer je urejeval list »Naprejek«.

Živalski oče.

Neki Franc Willinger iz Linca v Avstriji, po poklicu mehanik, ima 11 letnega dečka. Pijanec je dečka vedno pretepal. Včasih revše niti v šolo ni moglo, tako ga je vse bolelo. Prejšnji

teden pa je žival v očetovi podobi v jezi treščila dečka skozi okno. Fantek si je polomil noge. Ko so ljudje to videli, so hoteli suroveža raztrgati. Silo ga je policija privlekla do ječe.

Smrt žanje.

Umrli je č. g. Ivan Vrabec, župnik v Zamasku pri Motovunu v Istri. Rajni se je rodil pred 65 leti v Jaroslavu na Češkem. Služboval je v Kastvu, Vepincu, Zminju in nazadnje skoro dva deset let v Zamasku. Vse svoje življenje je daroval Istri. Bog naj mu podeli za služenje plačilo!

V muzej.

Moskovska vlada je sklenila, da bo vse kelihe in mašna oblačila, ki jih uplenijo po cerkvah, spravila v poseben muzej, da bodo potomci imeli priliko videti, kako zaslepljeni da so bili ljudje v 20. stoletju. Muzej bo v resnici dokazoval ravno nasprotno: zaslepljenost komunistov samih!

Zločinska stava.

Pred dnevi je v neki gostilni v Sana boru blizu Zagreba stavil delavec R. Matore, da izpije liter ruma. Mož je rum res izpil in stavo dobil, toda naslednjo noč je umrl. Koliko nesreč povzroči neizmerno zauživanje alkohola!

So si pomagali.

Na Turškem so v finančnem ministertvu odkrili velikanske sleparije! Država je ukazala vzeti iz prometa neke stare bankovce. Nekateri uradniki so si jih pa prisvojili, namesto da bi jih sežgali ter so jih zopet spravili v promet. Država je oškodovana za 92 milijonov lir.

Letalo reši vlak.

Krmar nekega letala, ki je plulo iz Njujorka proti mestu Trepino, je opazil, da gori veliki železniški most pred mestom. Obenem je tudi videl, da drvi proti mostu brzovlak. Znižal se je in tako dolgo dajal vlakovodji znamenja z električno lučjo, da je ta ustavil vlak in preprečil veliko nesrečo.

Srečen par.

V vasi Orsara Bormida blizu mesta Alessandria v Pijemontu se je poročil 74-letni Donato Del Priore z 18-letno sovaščanko Angelco.

14 m dolga okrožnica.

Državni žitni urad v pokrajini Terrek na Kavkazu je razposlal upravam podržavljenih veleposestev, tako zvanih kolhosov, vprašalno polo, dolgo 14 metrov in obsegajočo 1630 vprašanj. Ko je vlada to doznala, je grozotno okrožnico ukinila, vnete uradnike pa kaznovala. To so cvetke življenju tujega uradništva! Naj se jih usmili njih zavetnik sv. birokracij!

Književne vesti.

V Katoliški knjigarni v Gorici je izšla knjižica »Cerkovnikovo opravilo v zvoniku«, ki jo je napisal profesor Ivan Mercina, nadškofijski kolavdator cerkvenih zvonov. Knjižica je jasno pisana, ter cerkovnikom zelo koristna. Stane 70 stotink.

Največji toplomer.

Berlinski muzej ima 64 metrov visok stolp. Na tem stolpu je pritrjen električen toplomer, ki je 22 metrov visok. Koliko toplote je, lahko razbereš že na par sto metrov daljave.

Kako je s politiko.

POLITIČNA KRIZA V NEMČIJI.

Nemška republika je zagazila v velike socialne, gospodarske in politične težave. »Novi list« je prinesel zadnjič, da je v Nemčiji 2 milijona 636 tisoč ljudi brez dela. To je prava brezposelna armada, za katero mora država skrbeti. Razen tega je tudi poljedelstvo v hudi krizi. Pisali smo že, kako poje boben na kmečkih posestvih vzhodne Prusije. Če pomislimo še, da mora Nemčija odšteti vsako leto zmagovalcem v srednjem 1928 milijonov zlatih mark, se ne bomo čudili, da so državne finance v stiski. Proračun nemške republike izkazuje letni primanjkljaj 500 milijonov mark ali 2250 milijonov lir. Zastopnik antante, ki je še pred kratkim nadzoroval nemške finance, je trdil, da troši nemška vlada preveč za uradništvo in da sploh ne zna ali noče varčevati. Različni finančni ministri so se trudili, da spravijo proračun v ravnotežje, a niso uspeli, ker se je nemška državna zbornica upirala. Iz strahu pred volivci so se poslanci sploh ustavljali novim davkom ali pa hoteli zvaliti bremena na tuja ramena. Zastopniki delavcev so zahtevali, naj plačajo nove davke kmetje, trgovci in podjetniki, meščanske in kmečke stranke so bile se ve nasprotnega mnenja. Neprestani prepiri strank so ovirali vsako resno delo, vlada ni mogla dobiti za finančne predloge večine v parlamentu. Medtem je Nemčija gazila naprej v dolgo ve. Predsednik republike maršal Hindenburg se je zato odločil, da naredi strankarski neodločnosti in zmede konec.

Finančna diktatura.

Načelniku vlade katoliškemu politiku Brüningu je naročil, naj predloži zbornici nove davke, in če jih ta ne bo odobrila, bo predsednik republike parlament razpustil in vpeljal davke z navadnim odlokom. Pri tem se je skliceval Hindenburg na izredne pravice, ki mu jih daje ustava. V 48. členu nemške ustave je namreč med drugim zapisano: »Če sta v nemški državi javna varnost in javni red znatno omajana ali ogrožena, sme državni predsednik podvzeti vse mere, ki so za obnovo javne varnosti in javnega reda potrebne, in se sme v slučaju potrebe poslužiti tudi oborožene sile.«

Svoje ukrepe mora pa predsednik javiti takoj zbornici, ki ima pravico, da jih razveljavi. Veliki primanjkljaj v državnem proračunu je ogražal po Hindenburgovem in vladinem mnenju javni red in javno varnost Nemčije in zato je imel predsednik pravico, da se poslužuje izredne oblasti. Ker je zbornica finančne načrte vlade odbila, je Hindenburg predpisal davke z lastnim odlokom. Proglasil je torej nekako diktaturo, da ozdravi državno gospodarstvo. Hindenburgov ukrep je silno razburil socialne demokrate, ki so 17. julija spravili zadevo pred parlament. Stavili so predlog, naj zbornica predsednikov odlok razveljavi in izreče

vladi nezaupnico. Pri glasovanju so socialni demokrati s 15-glasovi večine zmagali. Z njimi so potegnili namreč ne samo komunisti, temveč tudi velika večina nacionalističnih poslancev pod vodstvom velepodjetnika Hugenbergja ter tako zvali narodni socialci, katere vodi Hitler in ki se smatrajo za nemške fašiste. Čim so v dvorani prebrali izid glasovanja, je voditelj katoliškega centra kancelar Brüning potegnil iz žepa od Hindenburga podpisani odlok in razpustil parlament. Nove volitve se bodo vršile 14. septembra.

Srdita volivna borba.

Po ustavnih zakonih so Hindenburgovi odloki torej razveljavljeni in uradni list jih je tudi že preklical. Predsednik bo pa kljub temu nadaljeval započeto borbo. Razveljavljene odloke bodo nekoliko spremenili in jih izdali kot nove ukrepe. Brüningova vlada je trdno odločena, da začne z ozdravljenjem državnih financ takoj in da ne počaka, dokler se oktobra ne stane nova zbornica. Razume se pa, da bo moral po predpisu zakona predložiti predsednikove odloke parlamentu v odobrenje.

Usoda Hindenburgovih ukrepov bo torej odvisna od izida volivne borbe, ki bo zastran tega ena najhujših in najtežjih, kar jih je doživela Nemčija. V njej se bo odločala usoda nemške demokracije in nemškega parlamentarizma. Socialni demokrati, ki so bili s 152 poslanci najmočnejša skupina v zbornici, pozivajo pristaše, naj rešijo v tej volivni borbi Nemčijo grozeče meščanske diktature. Katoliški centrum pa pravi, da so ravno socialni demokrati najbolj ovirali delo zbornice in vlade ter spravili tako parlamentarizem ob dobro ime. Ljudstvo je videlo, da se poslanci samo kregajo in tepejo za oblast, mesto da bi delali za državo. To je okrepilo skrajne struje komunistov in Hitlerjancev, ki pravijo, da je treba parlament razgnati in demokracijo odpraviti ter proglašiti diktaturo železne roke.

Hitler.

Vse kaže, da se bodo pri volitvah skrajne stranke res ojačile na škodo zmernih struj. Francoski listi proročujejo največje uspehe narodnim prenapetostem okoli Hitlerja. V časih velike gospodarske stiske, ko so milijoni ljudi brez zaslužka, se ljudstva polasča rado obup in tedaj se oprijemlje strank s prevratnimi, mnogo obetajočimi programi. Saj so Hitlerjanci pri zadnjih deželnozborskih volitvah na demokratičnem Saksonskem svoje glasove popetorili. Tem večje uspehe pričakujejo sedaj na konservativnem Bavarskem, Turinškem in v vzhodni Prusiji. Hugenbergovi nacionalisti, ki so bili doslej s 77 poslanci druga stranka v parlamentu, se zde že brezumni in bodo zgubili precej sedežev. Razen tega se je nacionalistična stranka razcepila v dve skupini; v Hugenbergovo in Westarpovo. Grof Westarp, ki je odnesel Hugenbergu tretjino poslan-

cev, bo pri volitvah nastopil z lastno stranko. Te razprtije so tudi voda na Hitlerjev mlin.

Briandov dnevnik »Matin« pravi, da morajo nemške volitve zaskrbeti vse, ki delajo na pomirjenju Evrope. V Hitlerjevemu programu je tudi nasilen obračun s Francijo in Poljsko. Če bi njegova skupina narasla na 50 ali 60 poslancev, bi imele bodoče vlade zelo grenko življenje. Po ulicah nemških mest bi se množili nemiri.

Do oktobra bo Brüning sicer lahko uredil državne blagajne, toda v zunanem svetu, recimo pri Zvezi narodov, ne bo imel tiste moči, ki jo ima vlada s trdno parlamentarno večino. Inozemski državniki bodo pač mislili neprestano na volitve, kjer se odloča končna smer notranje in zunanje politike Nemčije.

NAPETOST OB MEJAH EVROPSKE RUSIJE.

V zadnjem času prinašajo časniki poročila o hudih bojih, ki se vrše proti komunizmu v Finski. V glavno mesto te daljne republike, v Helsinkis, se je zvršil pohod oboroženih kmetov, ki so zahtevali od vlade, naj izžene iz parlamenta vse komunistične poslance, razpusti komunistično stranko, zatire vsa komunistična društva, omeji svobodo tiska, zborovanja in tako dalje. Voditelj tega protikomunističnega gibanja. Kosača hoče tudi, da se volivna pravica prizna samo osebam, ki plačujejo določen neposredni davek! To se pravi, da bi delavci ne mogli več voliti svojih zastopnikov. Ko je Kosača pripeljal kmečke trupe v Helsinkis, mu je vlada obljubila, da bo spravila čim prej protikomunistične zakone pred parlament in da se z njegovo politiko v vsem strinja. Toda vladni predlogi so v zbornici propadli, ker so glasovali proti socialni demokraciji. Nato je načelnik finske vlade Svinhufvud razpustil parlament in razpisal volitve. Sedaj se vrši na Finskem nasilna, deloma krvava volivna borba.

Da bodo braveci »Novega lista« razumeli pomen teh dogodkov, jih moramo približe seznaniti z razmerami.

Baltiške države.

Po izbruhu boljševiške revolucije 1917. leta je zgubila Rusija celo vrsto dežel na svojih evropskih mejah. Na skrajnem severu se je odcepil finski polotok, ki šteje 387 tisoč štirjaških kilometrov in je torej nekaj večji od Italije. Prebivalcev ima pa le 3 milijone in pol. Stvorila se je samostojna finska republika z glavnim mestom Helsinkisom. Poleg Fincev živi v deželi 11 od sto Švedov. Meje nove države se dotikajo skoro Petrograda. Južno od Finske se je ustanovila neodvisna republika Estonska, ki obsega samo 46 tisoč štirjaških kilometrov in 1 milijon 300 tisoč prebivalcev. Estonci je približno toliko kot Slovenci. V deželi živi še 10 odstotkov drugih narodnosti, predvsem Nemci in Rusi. Nemci so imeli do 1919. leta skoro vso zemljo v rokah. Vsak veleposessnik je bil gospodar približno 2000 hektarjev. Glavno mesto Estonske je Reval. Estonska je postala znamenita,

ker je dala narodnim manjšinam kulturno avtonomijo. Tik ob Estonski se je stvorila samostojna država Letška se 65 tisoč štirj. kilometri ozemlja in 2 milijonoma prebiv. Glavno mesto je Riga. Južno od Letške se je odcepila nadalje Litvanska, približno enako velika dežela kot Letška z 2 milijoni in pol duš. Glavno mesto je Kosono ali Kaunas. Finsko, Estonsko, Letško in Litvansko imenujemo baltiške države, ker leže ob Baltiškem morju.

Odrezana od Nemčije.

Za Rusijo je bila zguba teh obmorskih dežel zelo bridka. Velikanska država je skoro popolnoma odrinjena od Severnega morja; od obsežne obale ji je ostal samo ozek pas pri Petrogradu. Razen tega so se baltiške države vrinile kakor klin med Nemčijo in Rusijo. Obsežne pokrajine je morala Rusija odstopiti tudi Poljski, tako da tvorijo baltiške države in Poljska nekak zid, ki loči Ruse od srednje Evrope.

Prvih deset let po revoluciji in vojni so pa imeli Rusi preveč posla v notranjosti, da bi se kdovekaj zanimali za te obrobne države. Boljševiki so se morali boriti za svoj obstanek in utrditi predvsem svojo oblast. Ravno tako so tudi baltiške države posvečale v tem času največ skrbi notranjim razmeram. Mlade, komaj ustanovljene republike so morale organizirati upravo, ustvariti vojsko, izdati potrebne zakone, sploh urediti državno življenje. To je vzrok, da je vladala v tem delu Evrope več ko desetletje tiho. Finci sovražijo sicer vse, kar je rusko, toda s sovjeti so bili vendarle v dobrih uradnih odnosih. Nered v sovjetski Rusiji je bil Fincem ugoden in so se ga le veselili. Ravnotako dobro je bilo uradno razmerje sovjetov z ostalimi baltišskimi deželami. Na Finskem, kjer se širijo mogočni gozdovi, se je razvila industrija lesa in papirja, blagostanje na kmetih se je namnožilo. To je trajalo do začetka 1929. leta.

Ruska ofenziva.

Tedaj je bruhnila na Finskem nenadno gospodarska kriza. Sovjeti so

začeli metati na trge ceneni les in tolkli Fince na vseh tržiščih. To je bila strašna škoda, zakaj 90 odstotkov finskega izvoza obstoji iz lesa in papirja. Gospodarski položaj Finske se je hitro slabšal. Nekaj sličnega se je zgodilo na Estonskem in Litvanskem. Istočasno se je začela živa komunistična propaganda v vseh deželah ob zapadni sovjetsko-ruski meji. V Estoniji so komunisti udrli v prostore generalnega štaba in umorili enega najboljših estonskih vojakov generala Unta. Na Finskem se ni širil komunizem samo med delavstvom, ampak tudi na deželi, zakaj nad 71 od sto kmetov so revni kajžarji, ki ne morejo živeti od svoje zemlje. Boljševizem je prodiral tudi med šolsko mladino. Finska vlada se odkraja ni mnogo razburjala ter je komunistično propagando podcenjevala. Ko so pa boljševiki započeli tudi ostro borbo proti veri in navajali ljudi v brezboštvo ali ateizem, je v protestantski deželi zavrelo. V marcu tega leta je prebivalstvo v mestu Vazi naskočilo in sežgalo komunistično tiskarno. To je bil začetek nasilne borbe proti boljševizmu.

Diplomatske in vojaške priprave.

Boji na Finskem imajo pa tudi globoko narodno ozadje. Če bi zmagali v deželi komunisti, bi se republika priključila skoro gotovo sosednim sovjetom in prišla tako pod oblast Rusije. Tega pa Finci ne marajo; saj se je sedanjí načelnik vlade Svinhuvud boril že pod carji proti Rusom in predsedel zastran tega več let v Sibiriji. Finci so ljudstvo mongolskega roda, krvni sorodniki Ogrov, in govore zelo težak jezik. Iz carskih časov jim je ostalo hudo sovraštvo proti Rusom. Toda borba proti ruskemu orjaku je za majhno državo kakor Finska lahko nevarna. Zato so Finci iskali zaveznikov pri sosedih ter proglasili načelo, da se morajo vse obrobne države združiti. V zadnjih mesecih so se generali baltiških dežel mnogo obiskovali, inški zunanji minister Prokope se je na poslednjem potu v Ženevo ustavil na posvet v Estoniji in na Letskem. Na

čelu tega protiruskega gibanja stoji pa Poljska. Letski general Rabzims je pred kratkim priznal kar javno, da se baltiške države pod vodstvom Poljske vojaško družijo proti Rusiji. Za to gibanje se zanimajo celo Ogri, ki so poslali nedavno od tega na Finsko ministra prosvete Klebelsberga, da dela na zbližanje Ogrov in Fincev ter vrši mimogrede tudi na Finskem propagando za spremembo Trianonske mirovne pogodbe, to se pravi za popravilo ogrskih meja.

Kosola.

Kosolova politična borba proti boljševikom ima torej široko diplomatsko in vojaško zaslombo v inozemstvu. To daje njemu in vladnim možem pogum, da nastopajo sedaj proti komunistom z železno brezobzirnostjo. Kosola je izrazil časnikarjem upanje, da bo vlada sama od sebe poskrbela, da se komunistični poslanci po novih volitvah ne vrnejo več v parlament. Po zadnjih vesteh iz Finske je vlada že zaobrnila komunistom shode in vsak javni nastop.

Da ima Kosolovo delovanje širše ozadje, se vidi tudi iz tega, da je protikomunistično kmečko gibanje seglo sedaj iz Finske na Estonsko in Letško. V estonskem okraju Fellin se je vršil velik zbor, kjer so kmetje zahtevali od vlade, naj omeji volivno pravico na gotove davkoplačevalce, naj podpira poljedelstvo in zatire komunizem. Gibanje je nasprotno parlamentarizmu. Da bi postavili vlado pod močan pritisk, so kmetje sklenili pohod na glavno mesto Reval. Ravno tako so sklenili letski kmetje, da organizirajo pohod na prestolnico Rigo.

Ob vsej sovjetsko-ruski meji se je vnela torej borba, ki gre za tem, da se v teh krajih iztrebi komunizem. To je protiofenziva, ki jo vodi Poljska sporazumno z nekaterimi velesilami proti sovjetom. Ko bi Rusija ne bila oslabiljena, bi ti dogodki povzročili lahko vojno; tako so pa le dokaz, da vlada ne samo na zapadu, temveč tudi na vzhodu Evrope velika politična napetost.

V. J. Križanovska:

KRALJICA HATASU.

Roman iz življenja starih Egipčanov.

»Vstani, zvesti in pogumni svetovalec, in sprejmi zahvalo svoje kraljice. Prav si govoril. Sargon ne sme umreti. Kaj pa ga je dovedlo do tega zločina? Saj je Nejto ljubil! Ubogo dete! Ali je še živa?«

»Poročam ti samo, kar sem slišal od Keniamuna, ki se je zakasnil pri slavnosti. O vzroku nesreče ni nič znano. Ko je ostavil Sargonov dvorec, je bila Nejta še živa. Keniamun je poslal k njej zdravnika.«

»Moj duh je omamljen, vendar pa se moram še nocoj uveriti o njenem stanju. Prava nesreča je, da je Ti-glat bolan in ne more hoditi! Mislím pa, da pozna Abakro tajnost, kako se krvavenje ustavi in se lečijo rane. Pošlji takoj zanesljivega človeka ponjo. Medtem daj pripraviti mojo ladjico. Vrnemo se pred svitom. Idi!«

Ko je Hatasu prispela v Sargonovo palačo, ji je prišel naproti Pagir, ki se je vrgel pred njo na tla.

»Povedi me takoj k ranjenki. Ali je še živa?«

»Živa je, kraljica. Amonov zdravnik je pravkar odšel.«

Na postelji v zakonski sobi je ležala Nejta. Bila je blede in se ni ganila. Ko jo je Hatasu zagledala, ji je zastal dih. Luč svetilke je padala naravnost na Nejtino obličje. Še nikoli ni bila Nejta tako podobna Naromatu kakor v tem hipu. Kraljičin pogled je obstal kakor prikovan na obličju, ki ji je priklicalo v spomin podobo krasnega Hiksa, edinega moškega, ki ga je ponosna hčerka Tutmesa I. ljubila.

Ko je Abakro pregledala ranjenko, je rekla:

»Sam zli duh je usmeril roko tega blaznega.«

Nato je prosila Satati, naj prinese trinožek z žarečim ogljem in naj ne pusti nikogar v sobo. Abakro je nalila v posodo neko tekočino, vrgla vanjo listja in črnih jagod in vse to je skuhala na oglju, izgovarjajoč zakletve. Ko se je tekočina ohladila, je izprala Nejtino rano in pihnila vanjo. Nato ji je položila na rano z neko mastjo namazano obvezo. Ranjenka se je zganila. Abakro jo je nato drgnila po sencih in ji vlila v usta nekaj kapljic neke rdečkaste kisline. Tedaj še je Nejta zavedla in odprla oči.

»Kraljica, bolnica je pri zavesti in jo lahko nekoliko izprašuješ,« je rekla starka.

V svetniški slavi.

V eni zadnjih številčk smo bralcem obljubili, da bomo popisali življenje svetnikov, ki so bili letos slovesno povzdignjeni na oltar. Dne 22. jun. se je izvršilo v baziliki sv. Petra slovesno proglašenje Katarine Thomas in Lucije Filippini.

Zamaknjenka z Balearov.

1. maja l. 1531. je zagledala luč sveta mala Katarina na Majorki, enem izmed Balearskih otokov v Sredozemnem morju, na pol poti med Španijo in Sardinijo. Dekletce je s sedmimi leti postalo sirota. Vzel jo je k sebi stric na tiho posestvo »San Gollard«. Katarina se je že tu vdajala zamaknjenju. Tu je spoznala svetega duhovnika Antona Castaneda, bivšega španskega častnika in sedaj svetega puščavnika. Ta jo je vodil po poti popolnosti in jo je tudi privedel v samostan. Ko so Katarino Thomas preoblekli v redovnico, se je vse prebivalstvo glavnega mesta Palme udeležilo slovesnosti, ker je že dosti čulo o svetosti mlade redovnice. V samostanu je nadaljevala svetniško življenje ter je tako objokovala pregrehe sveta, da so ji solze kar znamenja urezale pod očmi. Smrti si je želela tako, kot posvetnjaki življenja. Ko je zvedela, da bo šele čez tri leta umrla, se je najbolj žalostila. Končno, 5. aprila 1574., je prišel tisti dan. Ko je umirala, so okoli stoječim sestram ugasnile sveče. Hitele so po druge, svetnica jim je pa odvrnila: »Le prinesite luč, a za vas, na moj obraz že sije nebeško solnce.« Po smrti je bila božja služabnica poveličana z mnogimi čudeži.

Sveta učiteljica.

Eno stoletje po smrti španske svetnice zamaknjenke se je rodila v Tarquiniji, v Laciju, severno od Rima, Lucija Filippini. Rodu je bila odličnega. Že z mlada je kaj rada poučevala svoje tovarišice v krščanskem nauku. Domači župnik jo je kar prevzel kot pomočnico pri nauku. Po naključju je prišel v Tarquinijo k zaključku nekega

misijona škof iz mesta Montefiascone in poznejši kardinal Marc Antonio Barbarigo. Ta je v dekletu brž spoznal silno voljo do dela in poučevanja. Vzel jo je s seboj ter z njeno pomočjo ustanovil po škofiji celo vrsto šol. Učiteljice na teh šolah so se polagoma pretvorile v red in se po prvi prednici nazvale »Pobožne učiteljice filipinke«. Red ima šole za vzgojo ženske mladeži, zlasti za pouk v krščanskem nauku, celo po Ameriki.

Sveta Lucija Filippini je spisa tudi vzgojno knjigo »Zbirka za življenje«. Delovala pa ni le v šoli, marveč je ob nedeljah popoldne hodila po mestih, zbirala mladenke, jih vodila v cerkev ter tudi k zabavi, da jih je le odtegnila od stranpotov. Ta sveta učiteljica je zatisnila oči l. 1732. Njen grob je brž po smrti postal znan in čudežen.

Očetje narodov.

Zdaj boste pa brali popis osmerih mož, ki so kot pravi junaki šli med divje indijske rodove Irokezov in Huronov v današnji Kanadi oznanjat evangelij.

To je bilo ravno v 17. stoletju, v dobi velikih odkritij, ko so nove zemlje zarisali v zemljevide neustrašni, čisto nečloveški raziskovalci, a so brž za njimi prišli sinovi sv. Ignacija in sv. Frančiška oznanjat divjim rodovom večno enakopravje in svobodo. Kanada, severni del Severne Amerike, velika kot Evropa, je bila do l. 1763. francoska prekomorska posest. Zato so se tudi tja odpravili osvajat ne zemlje, marveč duše, francoski jezuiti Janez de Brébenf in njegovi tovariši. Brébenf se je rodil v kraju Condé sur Vire v Franciji iz plemenite družine l. 1593. Že zgodaj je stopil med jezuite. Dosegel bi bil v redu velike časti, pa je raje zadel misijonski križ na rame in izginil v prostrane kanadske šume spreobračat Indijance. H Kristusu je privedel čez 7000 divjakov. Dosti je pretrpel, bil je orjak po telesu, pravi atlet Kristusov. Nazadnje ga je pa čakala težka mučeniška smrt. 15 ur so ga divjaki pekli na ražnju, ga obličali

z vrelo vodo, nazadnje so še živemu razparali prsi in mu pojedli srce, češ da bodo deležni močnega duha, ki je v tem velikem belokožcu. To se je zgodilo 16. marca l. 1649.

Z Brebenfom vred je mučenške smrti umrl tudi Parižan oče *Gabrijel Lalemant*, nežne postave, a junaškega duha. Tega so divjaki tako počasi pekli, da je bil kot oglje.

Drugi tovariš je bil Normandijec *Anton Daniel*. Bil je že odvetnik, pa je postal misijonar. 15 let je spreobračal Hurone, kar se je vnela vojna z Irokezi ki so planili v huronsko ozemlje in našli Daniela ravno med mašo. Zadel ga je krogla v prsi in s sekiro so mu razcepili glavo. Že skoraj mrtev je krščeval svoje ovčice in jim dejal: »Na svidenje v nebesih še danes.«

Podobne smrti je umrl *Karl Garnier*, plemič iz Pariza, potem eden najbolj junaških misijonarjev, ki so z Brebenfom prišli med rdečkožce. *Natal Chabanel* je tudi komaj 36 let star umrl mučeniške smrti.

Neizmernega junaka Kristovega se je pa pokazal oče *Izak Jogues*, doma iz Orleansa na Francoskem. Bil je dvakrat mučen. Paganski Irokezi so ga ujeli, mu potegnili nohte s prstov, odrezali palce, prežgali kožo na čelu in ga potem nagega in vsega razbitega vozili od šotorov do šotorov, kjer je otročad z žarečim ogljem žgala njegovo telo. Nato so ga Holandci rešili in ga spravili domov. Papež Urban VIII. je mučeniku Joguesu dovolil brati mašo, čeprav ni imel prstov. Junaškega moža je pa še vedno vleklo med njegove ljube divjake. Šel je tja, a v smrt. Divjaki so mu s sekiro odrobili glavo.

Z njim vred sta umrla tudi brata *Renat Goupil* in *Janez de la Lande*. Ti junaški možje so danes med svetniki. Z nebes zro na svojo setev, kajti pokristjanjeni potomci nekdanjih Huronov so na dan proglasitve poslali v Rim pismo, kako so veseli, da so njih »očetje« v nebesih.

Bojevniki s peresom.

Opisani jezuiti so se borili in kri prelili za pričevanje Kristusovo. Zdaj

Kraljica je naglo vstala, se sklonila nad mladim dekletom in jo poljubila na čelo.

»Kako ti je, otrok? Kako se je mogla zgoditi ta zagonetna nesreča?«

Na Nejtinem obličju se je pojavila mešanica radosti, hvaležnosti in strahu.

»Od tega trenutka, ko te vidim, kraljevska zapovednica, trpim manj. Vse ti povem, samo če mi odpustiš!«

»Vse, vse ti odpušчам, drago dete, samo umiri se in naj te nič ne skrbi. Živi zaradi mene. V težkih trenutkih mi je potrebno videti tvoj nedolžni pogled,« je rekla Hatasu tako tiho, da jo je samo bolnica slišala.

»Ah, kako te imam rada!« je rekla Nejta z radostnim in hvaležnim navdušenjem. Spomnila se je na Satatine besede, da jo vežejo s kraljico tajne vezi.

»Mogočna Rajeva hčerka, odpusti, da te tvoja sužnja prekinja,« je rekla Abrakro. »Bolnica nujno potrebuje miru. Toda ne boj se ničesar: stara Abrakro jamči za njeno življenje.«

Nejta je kmalu trdno in mirno zaspala in tedaj je Hatasu šla iz sobe. Vrnila se ji je običajna hladnokrvnost in jasnost duha.

»Pelji me k zločincu! Sama ga zaslišim,« je rekla

Pagiru, ki je čul skupaj s Semnujem v predsobi.

Pagir je odbrzel in poslal proč sužnje, ki so stražili princa. Nato je odvedel kraljico in njenega svetovalca v dvorano, ki je bila še okrašena z venci in cvetjem. Tam je ležal na tleh Sargon z zvezanimi rokami in nogami. Nesrečni mladi mož ni videl ne slišal, ko so vstopile v sobo druge osebe. Obličje mu je izražalo srd in obup, usta so se mu penila.

»Ali premišljuješ o svojem ostudnem zločinu? Kaj si napravil, nehvaležni morilec, z mladim bitjem, ki sem ti ga poverila in o katerem si mi zatrjeval, da ga ljubiš?« je strogo vprašala Hatasu.

Zvok tega razdraženega in kovinskega glasu je zvezanega princa nekako vzdramil. Hotel je skočiti na noge, toda ni mogel, ker so se mu vrvi zarezale v ude. Temno je zastokal in padel zopet na tla. Kraljičino obličje se je zmračilo.

»Razvežita ga in pojdita!« je ukazala ostro. Moža sta prerezala vrvi in odšla. Sargon se je opotekel kakor pijan ter se oprijel stene.

»Zdaj sva sama. Odgovori, nehvaležnež, in povei, kaj te je dovedlo do tega strašnega zločina, s katerim si mi povrnili mojo dobroto?«

»Vem, da sem kriv in se ne morem več nadejati

pa posvetimo par vrst svetli luči rimske Cerkve, kardinalu jezuitu Robertu Belarminu, ki je baš v času protestantskih krivih ver s svojo učenostjo zaježil Lutrovo poplavo.

Rodil se je 1542. v Toskani. Njegova mati je bila sestra papeža Marcela II. 18 let star je po dolgih bojih z očetom stopil v jezuitski red. Študiral je v Rimu, v Florenci in v slovitem mestu Lovanju v Belgiji. Iz dijaka je na tej univerzi kmalu postal profesor. Krivozverci iz Anglije in od drugod so hodili poslušat učenega jezuita, ki je z zgovorno besedo, govorjeno in tiskano, ter z veliko učenostjo pobijal njih zmote. Sami protestanti priznavajo, da je Belarmin s svojimi številnimi spisi zmedel njih vrste, ki so imele glavni stan v nemškem Magdeburgu, odkoder so vrgli v svet bajko o papežinji Ivani.

Iz Lovanja so poklicali Belarmina na visoke šole v Rim. Tu ga je vse spoštovalo in ljubilo. L. 1599. mu je Klement VIII. vsilil kardinalski škrlat. Za nekaj časa je učeni svetnik bil nadškof v Capui, kjer je ljudstvo odvadil igranja in pijančevanja, obenem pa je spisal svoj znameniti katekizem, ki so ga prevedli na 56 jezikov. Iz Capue so ga pozvali nazaj v Rim, da bi bolj v miru pisal svoja apologetska dela. Tudi kot kardinal, ki je zlasti v tedanji dobi moral sijajno nastopati, je obdržal globoko ponižnost in natančen dnevni red, tako da je ostal čvrst do 79. leta. Malo pred smrtjo je še spisal knjigo »O umetnosti, kako se mirno umrje« in po svojih naukih je ubog na premoženju, a bogat na duši in nesmrtni slavi umrl 17. sept. 1621.

Francišškanski apostol.

Zadnji, ki je bil letos dvignjen v svetniško slavo, je frančiškan oče Teofil, iz mesta Corte na Korziki doma. Sveti Teofil da Corte je vso svojo dejavnost uporabil v to, da bi v lastnem redu zopet vpeljal duha sv. Frančiška. V družbi s tovarišem Tomažem iz mesta Cori je uvedel po nekaterih samostanih strogo disciplino. Sam je bil živ vzgled molitve, pa tudi nepre-

trganega dela v spovednici in cerkvi. Deloval je največ na Korziki in v Neaplju. Bil je pravi apostol med redovniki, zato tudi njegovo delo nima vidnih znakov, ki bi se dali opisovati kot se dajo kaki zgodovinski dogodki, a njegovo delo je šlo na globoko, ker je svete može delalo še bolj svete. Na stara leta je Teofil postal bolan, a niti z besedico potožil, marveč je bil vedno vedrega obraza. Končno se je le hotel dati operirati, a tik pred operacijo ga je zaželel k sebi neki bolnik. Svetnik je šel v dežju mesto k zdravniku k bolniku. Ko se je vrnil, je bilo za zdravljenje že prepozno. Čez

6 dni je umrl v maju l. 1740. Tudi njegov grob je kmalu postal kraj, kamor so romale silne množice v dušnih in telesnih potrebah.

To so zgodbe svetih mož in žena; morda se bodo zdele katere premalo junaške nam, ki radi beremo le življenjepise, polne zunanjih dejanj, in znamo premalo ceniti to, kar je duhovno, notranje, svet presnavljajoče. Toda ob takem branju bo le morda ta ali oni obrnil pogled v notranjost in odkril nov svet, ki se mu ne pravi trebuh, denar, ugodje, marveč samozataja, požrtvovalnost, onstransko življenje.

R. B.

Okno v svet.

Dodekanezos.

Tako se imenuje skupina otokov v Egejskem morju, ki jih je zasedla Italija med tripolitansko vojno leta 1911. Dotedaj je spadal Dodekanezos pod Turčijo. Končno pravico nad otoki so priznale velesile Italiji po svetovni vojni. V tistih krajih žive različne narodnosti: Grki, Turki in Španjolci. Berlinski dnevnik »Der Tag« je poslal pred kratkim na Dodekanezos časnikarja, ki je proučil razmere in priobčil nato v listu poročilo. Novinar hvali italijansko upravo, češ da je Rodos in ostale otoke prebudila iz turškega mrtvila k novemu življenju. »Politika z manjšinami« — pravi list — »je povsem svobodoljubna. Vsi voditelji narodnih manjšin, naj bodo Grki, Turki ali Španjolci, uživajo največjo svobodo. Razen vodilnih mest, ki so poverjena skrbno izbranim italijanskim uradnikom so vse upravne službe odprte prebivalcem Rodosa brez ozira na narodnost in vero. Vse uradne listine se sestavljajo v treh jezikih. Različne narodnosti, ki sestavljajo prebivalstvo Dodekanezosa, žive tako pod zaščito italijanskih oblastev brez posebnih medsebojnih sporov. Vsaka ima lastne šole, svoje cerkve, lastno občinsko upravo in svoje sodnije. Zdravniki, ki so končali nauke na Grškem, izvršujejo lahko svoj poklic na

Rodosu in ostalih otokih italijanskega Dodekanezosa; treba je le, da naredijo prej izpit na vseučilišču v Pizi. V ta namen jim nudi italijanska vlada vse mogoče vozne olajšave in jim olajša tudi bivanje. Kako pristržno je razmerje med italijanskimi oblastmi na Dodekanezосу in grško vlado vidimo že iz tega,« — zaključuje list — »da je dobil pred kratkim načelnik policije na Rodosu visoko grško odlikovanje.«

Zopet revolucija.

Na Portugalskem, v deželi vednih revolucij, bi bil kmalu izbruhnil nov prevrat. Še ob pravem času je vlada zvedela za zaroto ter je glavne zarotnike, nekega podpolkovnika, nekega stotnika in nekega podčastnika položila.

Novi nemiri v Egiptu.

Zadnjič smo pisali, da je tekla v Egiptu kri. Egiptovski nacionalisti so hoteli protestirati proti kralju Fuadu, ker je razpusil parlament in senat ter vlada sedaj brez zastopnikov ljudstva. Ker so nacionalisti rušili tudi trgovine Evropecev, je angleška vlada poslala v Aleksandrijo dve križarki, ki so še vedno zasidrane v tamkajšnji luki, da nudijo, če treba, kralju Fuadu pomoč. Toda egiptovska vlada, kateri načeljuje sedaj Sidky paša, je s prihodom

tvoje milosti,« je odgovoril Sargon s tresočim se glasom. »Nečem se niti opravičevati, kajti življenje mi je postalo zoprno. Sama veš, kaka vroča kri kipi v mojih žilah in kako mi more zatemniti razsodnost. Ni ga človeka, ki bi prenesel, da ga nevesta odbija od sebe kakor nečisto žival, ko se ji približa. Ni ga človeka, ki bi mirno poslušal, ko mu ljubljena žena začne naštevati: Prepozno si prišel, ljubim drugega! Poglej! Moje obličje in moja ustna še gore od poljubov onega, ki mu pripadam z dušo in telesom.« Umolknil je ves zasopel.

»Ali si zblaznel! Kako si moreš misliti, da je to otroško in čisto dekle sposobno take podle prevare?« je rekla kraljica srdito.

»Predno me obsodiš, kraljica, me poslušaj,« je nadaljeval Sargon. Nato je v nekaj besedah opisal svoj prvi spor z Nejto, pogovor s Keniamunom in vse, kar se je zgodilo pred poroko. »Ko sem se uveril, da ne ljubi ne mene ne Keniamuna, ampak nekega skrivnostnega moškega, sem se vedel zdržno in jo opazoval. Po tvojem odhodu od svatovskega obeda, kraljica, je izginila! Zadrževan od gostov sem jo zamaš iskal z očmi. Ljubosumnje mi je stiskalo srce. Šele ko je vest o faraonovi smrti razpršila goste, se je zopet pokazala s plameničnim obličjem in radostnih oči. Pod vplivom upravičene lju-

bosumnosti sem ji rekel, ko sva ostala sama, da je ne bom nadlegoval s svojo ljubeznijo, da pa bom čuval svojo čast. Ko mi je odgovorila, da je pravkar prišla iz objema mojega tekmeča, mi je krvava megla zakrila oči. Kako mi je prišel nož v roke? Kako sem zadal z njim rano izdajalki? Sam ne vem. Priznavam, da sem položil nanjo roko, toda kateri mož bi bil na mojem mestu drugače ravnal? Brezumno sem ljubil to žensko, ki je slučajno podobna Naromatu. Za en njen nasmeh bi bil žrtvoval življenje...«

Začuden ga je kraljica poslušala in rekla: »Razumem te in ne obsojam tvoje vroče krvi, ki ti je zatemnila razsodnost in dala pravec tvoji roki. Toda ponavljam, da ne verjamem v Nejtino krivdo. Razdražena je bila in v svoji otroški nespameti ti je to rekla, da bi te jezila. Mogoče je, da ljubi drugega, toda nikoli ni bila njegova. O tem sem uverjena in bodočnost bo to dokazala. Sicer pa niso bogovi dopustili, da bi jo umoril. Nejta živi in ozdravi, kakor mi je bilo povedano. Ker sem pa uverjena, da bi bilo njeno življenje v tvojih rokah v neprestani nevarnosti, ukažem žrecem, da razveljavijo vajn zakon. Odvzamem ti Nejto in jo dam onemu, ki ga ljubi. Ko boš prost, si lahko izbereš drugo nevesto.«

križark nezadovoljna in je izjavila, da si upa sama z lastnim vojaštvom vzdržati javni red. Nato so Angleži obljubili, da se ne bodo mešali v notranje boje Egipta.

Položaj je postal ta teden zopet nevaren. Nacionalisti pod vodstvom Nahaša so sklenili, da skličejo kljub razpustu zbornice sejo parlamenta in senata. Da prepreči tako protipostavnost in druga nasilja, je Sidky paša dal zasesti po vojaštvu parlament, vsa ministrstva, železniške postaje, plinske centrale, zbiralnike vode in poslopja uredništev. Glavno mesto Kairo se je spremenilo v pravo taborišče. Ko so nacionalisti spoznali, da je vojaštvo močnejše, so svoj sklep sicer preklicali, toda prebivalstva se je lotil kljub temu hud nemir. Mnogi trgovci so zaprli štacune, tujci so se zapirali v hiše. In res, drugi dan — v pone-

deljek — so izbruhnili navzlic vsemu nemiru. Začeli so jih visokošolci, ki so se spopadli v Kairu s policijo in jo obmetavali s kamenjem. Razvila se je prava bitka. Nacionalisti so napravili na ulicah barikade iz polomljenih dreves in razbitih plinskih cevi ter streljali od tod na orožnike. Ko se je posrečilo vojakom ukrotiti demonstrante, je ležalo na tleh 7 mrtvih. Ranjenih je pa bilo 174 oseb. Nemiri so izbruhnili isti dan tudi v Port Saidu ob Sueškem prekopu. Približno 2000 Egipčanov je hotelo napasti evropski del mesta in predrlo vrste vojakov in orožnikov. Da ustavijo množico, so začeli vojaki nanjo streljati. Pri spopadu je bila 1 oseba ubita, 90 ranjenih. Med poslednjimi je 60 policistov.

Sedaj je zavladal v Egiptu spet mir, a položaj je še vedno zelo resen.

nedostojnejši naj se v prihodnje lepše obnašajo. — Oni dan so fantje kosili. Eden od njih se ga je pod večer navlekel. Domov grede je grdo preklinjal. Tovariš ga zato opomni. Oni pa divje zamahne po njem. K sreči ta nastavi roko. Kosa mu je skoraj prerezala dlan. Preklinjač se je brž streznil, a prepozno. V zaporu si hladi kri, tovariš je pa v bolnišnici.

Iz Vipavske doline.

Vipava. — (Nova maša. — Požar.) — 6. t. m. je Vipava učakala novo mašo č. g. Rafaela Premruja. Zenske in dekleta so plele vence, fantje so pa postavljali mlaje. Pred cerkvijo se je dvigal 36 metrov visok mlaj. Tak je bil tudi na trgu in na dolnjem koncu. Ljudstva se je nabralo par tisoč. 18 sobratov je spremljalo novega mašnika pred oltar. Naj bi njegova molitev izprosila blagoslova za nas! — 1. julija je strašen požar do tal vpepelil veliki mlin in žago. Škoda se ceni na 60.000 lir. Če bi se gasilci tako ne trudili, bi se bil požar še bolj razširil. — V šentviškem gozdu se širi in dviguje znana »Zelska cesta«. Zaposlenih je tudi 40 domačinov. Tudi v »Rovtarskem žrelu« delajo. Tu bo nekaj za služka in ne bo treba tako neusmiljeno izsekavati gozda. — 5. t. m. je umrl na Gradišču pri Vipavi znani Nande Duran. Pokojnik je bil priden in dober gospodar. Pokoj njegovi duši!

Črniče. — (Požar.) — Dne 3. julija zvečer je izbruhnil požar v gospodarskem poslopiju posestnika Ivana Kosovela. Uničil je senik in lopo z vsem spravljenim senom in s steljo. — K sreči ni bilo tisti večer vetra, sicer bi ne bilo mogoče obvarovati te in sednjih hiš.

K goreči hiši so prihiteli občinski uradniki in orožniki s komisarjem na čelu in so s sodelovanjem domačinov izdatno pomagali pri omejitvi požara. Bodi vsem izrečena srčna hvala!

Zadnji dež nam je zelo koristil, zlasti ker je prišel na lahko brez nevihte.

Goče. — (Blagoslov novih orgel.) — Na praznik sv. Petra in Pavla popoldne smo imeli blagoslov

Kaj nam pišejo z dežele?

Iz Istre.

Marezige. — (Gospodarstvo.)

— Letina obeta srednje. Vino smo po večini prodali. Največ so ga odpeljali tržaški gostilničarji. Po polju in travnikih je obilo kobilic. Bilo bi jih manj, če bi neki neumnež ne lazil po poljih za ptički in si polnil z njimi želodca. Kmetovalci ga opozarjamo, naj neha.

Jelšane. — Naši fantje so bili pohvaljeni v zadnjem dopisu. Tako strahno pridni pa tudi nismo. Marsikoga je bilo treba poditi izpred Hrabrove gostilne k baldahinu. — 13. t. m. je bil v Novokrečinah ples. Po plesu je pa začelo tako šeškanje, da je marsikoga drugi dan glava bolela.

Kubed. — (Naše opasilo. — Mohorjevo nedeljo smo praznovali prav veselo, seveda s plesom, ker brez njega ni opasila. Prireditelji pa niso bili preveč veseli, ker jim je dež nagažal. Mnogi se čudijo, da praznujemo opasilo sv. Mohorja, ko pa imamo za farnega zavetnika sv. Florijana. — Tem povemo tole: v starih časih je bila na griču Mohoreču cerkva, po-

svečena sv. Mohorju. Ko se je podrla, so prenesli oltarne in druge slike v farano cerkev. Gori pri Mohoreču je pa še sedaj kamenit kip, ki predstavlja bržkone sv. Mohorja. — S strahom smo se že spraševali, kaj bo, ker je že začela pritiskati suša. Pa nam je zadnje čase, hvala Bogu, prav dobro namočilo.

Dekani. — Nam se je bržčas črnilo posušilo, ker nič več ne beremo v »Novem listu« iz Dekanov. — 9. t. m. smo imeli malo toče; po njivah je naredila precej škode. Dosti pridelka je uničil tudi črni palež. — Pred nekaj leti so organistu in pevovodji vzeli plačo. Zato smo sklenili, da bomo za njegov trud nekaj nabrali, a tudi to se je ponesrečilo. — Nad vse grdo je slišati nekatera dekleta, ki se kregajo z nedostojnimi izrazi in se celo brez cerkvenih obredov birmajo.

Iz Brd.

Krasno. — (Shod. — Prenagla kri!) — V nedeljo smo obhajali vsakoletni cerkveni shod sv. Marije Magdalene. Vse je šlo v redu, samo oni

rod, zakaj je sezidala grobnico po vzorcu naših stavb. Zdaj razumem, kako jo je mogel umirajoči Naromat prisiliti k prisegi, da me bo ščitila? Da, zdaj vem: Nejta je njena hčerka.

Ko je kraljica ostavila Sargona, je pozvala k sebi Semnuja in ga vprašala, kako bi bilo mogoče rešiti nesrečnega mladega moža pred posledicami njegovega zločina.

Semnu je resno zmajal z glavo.

»To ni lahko, kraljevska zapovednica. Postavo poznaš. Če se vest o tem dogodku raznese, kar je precej verjetno, bo Sargon zaprt. In ne bo ti mogoče zastaviti poti pravici, ne da bi vzbudila novo nevoljo. Temu pa se je treba v sedanjih okoliščinah izogniti! Po mojem mnenju je treba princa skriti, dokler se govorjenje o tej zadevi ne poleže. Plemenita Nejta ozdravi. Samo ona more odpustiti svojemu možu ter zaprositi pomilosčenja. Tedaj pojde stvar sama od sebe.«

Ko se je kraljica vrnila domov, je takoj legla in zaspa. Prebudila se je prav pozno. Njen prvi pogled je obstal na služkinji, ki je sedela ob njeni postelji in pazila na sleherni njen gib.

(Dalje.)

Sargon je divje zavpil in se z obema rokama prijel za glavo.

»Rajši me obsodi na smrt, zakaj dokler bom živ, je ne odstopim nikomur. Prosim te, Hatasu, pusti jo meni. Prisegam ti na Naromatov spomin, da ne bom več segel po njenem življenju. Peklenske ure, ki sem jih pretrpel, so me privedle k razumu. Pa naj je njena krivda kakršnakoli, pusti jo meni! Ne napravim ji nič žalega; brez nje mi ni živeti!«

Padel je na kolena in s prosečim pogledom iztegnil roke h kraljici.

Kraljica je globoko vzdihnila in šla z roko preko vlažnega čela.

»Vstani, nesrečnež brezumni! Težko mi je zate. Napravim vse, kar je v moji moči, da ti dam srečo in ti vrnem Nejtino srce. Najprej pa moram rešiti tvojo glavo. Postava ti je znana: vsak tujec, ki je umoril Egipčana, je zapadel smrti. Ti si pa segel po življenju svoje žene!«

Ko je Sargon ostal sam, je vzdihnil: »Oh, Nejta! Kako me je privedla ljubezen do tebe! Kakšna čudna tajnost pa veže ponosno kraljico s teboj, ki si tako podobna Naromatu? Oh,« je rekel in se udaril po čelu, »končno mi je jasno, zakaj Hatasu vedno ščiti naš na-

novih orgel. Obrede je v spremstvu šestih duhovnikov opravil preč. g. dekan vipavski, ki je imel krasen govor. Razen cerkve so bile okusno ozaljšane tudi orgle, ki so lepo delo tvrde Jurman-Valiček. Le omara starih orgel, ki je zelo lepa, je še ostala. Prejšnje orgle je napravil Mihael Zajc v Ljubljani leta 1734. Naj bi nove pele vsaj toliko časa, kot so stare.

Erzelj nad Vipavo. — (Tri poroke.) — Erzelj šteje le 280 duš, zato ni čuda, da včasih ni mrliča poldrugo leto in da ni bilo še pred kratkim že pet let nobene poroke. Tem bolj pomenljivo je bilo, ko so stali 5. julija kar trije pari v lepi erzeljski cerkvi pred oltarjem sv. Mihaela, da si obljubijo zvestobo do groba. France Verčon je vzel Anico Pregelčevo, Jože Kobal Tončko Mesesnelovo in Bernard Kobal iz Tevč Mico Verčonovo. Isti dan se je v Ameriki poročilo naše dekle Marija Kobal z Viktorjem Karuzo, doma iz Gaberja. Vsem štirim parom želimo obilo božjega blagoslova!

Šturijske. — (Hvala g. župniku. — Letina. — Naše delo.) — Po dolgem molku vsaj tole: na god sv. Alojzija je pristopilo 43 otrok prvič k Gospodovi mizi. Bilo je prav ganljivo. Po tem so se zbrali v farovžu. V imenu staršev iskreno hvalo preč. g. župniku za ves trud in požrtvovalnost. — Kako bo z letino? Sena smo spravili več kot lani, krompirja bo malo, posebno v višjih legah. Sadja ni skoraj nič, trta pa kaže prav dobro, kjer je ni osmodila peronospora. Zadnji dež je zopet oživil že precej osušene njive in travnike. — Na Fužinah delo pri zgradbi električne centrale napreduje, a so tudi razne ovire. Utrgal se je namreč nad novim zbiralnikom precejšen plaz sveta, ki bo lezel v rezervar. — V predilnici delata 2 skupini, vsaka po 6 dni v 14 dneh. Seveda je zaposlenih največ mladih deklet, ki v tednu brez dela pomagajo doma pri kmečkem delu. Pred kratkim je bil prestavljen ravnatelj Conciato. Delavci pravijo, da se ni znal živjeti kot ravnatelj ne v tehniške ne v socialne razmere. Upajo, da bo novi boljši.

Štomaž. 13. t. m. je umrla Mar. Bratina. Znana je bila daleč na okrog. Preživljala se je z delom svojih rok. Ker revica ni bila prav bistra, so nekateri trdosrčneži celo pri njeni dnini skoparili. Naj bi tisti zdaj kaj dali za prošnje! — Pšenica nam je še dovolj dobro obrodila, a vendar ne tako, kot smo mislili. Sena je manj kot lani. Tudi sušo smo že malo občutili.

Iz idrijskega kotla in okolice.

Od cilja k cilju. — Dne 13. t. m. je na vseučilišču v Bologni z odličnim uspehom promoviral za doktorja čiste matematike naš rojak — idealen mladenič — gosp. Franc Močnik. Mlademu doktorju, ki bo sedaj nastopil še pot do oltarja, da svoje izredne znanstvene sposobnosti končno združi s služabništvom božjim, vsi Idričani prav iskreno čestitamo in želimo obilo božjega blagoslova.

Tečaj. — Tečaj za umetno vezanje, ki ga je priredila tvrdka g. Jos. Kerševanija iz Gorice v tuk. ljudski šoli, se je v sredo z lepim uspehom zaključil. Udeleževalo se ga je 33 učenk, ki se blagi gospej Kerševanijevi za njen trud toplo zahvaljujejo.

Zračenje. — Radi običajnega zračenja rudarjev bo ta teden delo pri rudniku počivalo.

Novi grobovi. — Po večletnem trpljenju je v četrtek umrla 65-letna Marija Mlakarjeva, žena znanega krojača. — V petek je po mnogoletnem trpljenju umrl 32-letni Franc Hrvat, sin vp. rudarja. Po dolgih preizkušnjah in mukah uživajta večno veselje pri Bogu!

Iz cele okolice. — (Toča.) — Temni, grozeči oblaki, ki so se pojavili v petek popoldne, so vzbudili strah v vsej okolici. In upravičeno, kajti ob ½ šestih zvečer se je vsula toča, kakršne ljudje ne pomnijo. Bila je deloma debela kot debeli orehi in tudi kot srednje-debela jabolka. Sreča le, da je bila pecej redka in da je padala le nekaj minut. Naša okolica je prizadeta takole: v Idriji, Sp. Idriji in Čerkovniku je naredila po vrstovih precej škode, vendar upamo, da se bo še popravilo. Pobilo pa je zlasti v Idriji mnogo šip in precej strešnih opek. Par oseb je odneslo tudi bunke na glavi. Idršek, Gore, Dole, Godovič, Zavratac so bili prav malo prizadeti, deloma tudi nič. Najhuje pa je zadelo vojskarsko in ledinsko župnijo, ter del Kanomlje. V teh krajih je padala na gosto. Na Vojskem je pogled žalosten, kajti uničeno je skoro vse. Samo pri enem posestniku je ubilo nad 70 šip. V ledinski župniji je po prvem pogledu sodeč uničenega 50 odstotkov vsega pridelka. Ljudstvo je povsod žalostno; v trudu in znoju se bori za svoj obstanek, pa pride nesreča in v par minutah je vse uničeno. Prosimo združeno občino, da se zavzame za prizadete kraje.

Sp. Idrija. — (Zlata poroka.) — Dne 26. t. m. bo poteklo 50 let, odkar sta si pred oltarjem obljubila večno zvestobo vp. rudar in posestnik Gregor Troha in Terezija roj. Hladnik. Bog jima daj v zdravju in zadovoljstvu dočakati še mnogo srečnih let!

Kanomlja. — 14. t. m. sta se poročila Sedej Franc in Bizjak Frančiška. Srečno!

Mrzli vrh. — V soboto smo nesli k počitku v Ledine 68-letno posestnico Marijo Seljakovo. Bila je dobra žena in zgledna gospodinja. Večni pokoj!

Marof. — Lepo smo proslavili našega zaščitnika sv. Vincencija Pavlanskega. Bile so tri sv. maše. — Ob birni nas je obiskal prevzvišeni knez in nadškof goriški. Izredni dogodek je bil zavodu v veliko veselje!

S Krasa.

Vel. Dol. — (Sv. Jakob. — Coprnice.) — Prvo nedeljo po sv. Jakobu bomo imeli velik shod. Vsako leto nas obiščejo ljudje od blizu in daleč, da se najedo tare in napijejo širrom znanega terana. Ako si v starih

časih kaj omenil o tari, si jo dobil s kolom po glavi. Sedaj je tara le za šalo. Tara pravijo odrezkom v mesnici. Ko so bili gospodarji skopi, tako nam namreč pravijo, in so jih na sv. Jakob prišli sorodniki obiskat, so jim dali tare na mizo, da je bilo dosti in da je malo stalo. — Pred tremi tedni so bile po vasi ciganke in so marsikateri stari in mladi karte metale. Med drugimi je ciganka v neki hiši dejala, da si bo drugi dan prišla neka Marija nekaj sposodit, a naj ji ne dajo. Slučaj je hotel, da je res prišla soseda Marija po nekaj na posodo. Hišna gospodinja se je kar skrit tekla, češ da ko je zadnjič pinjo posodila, se ni hotelo maslo narediti. Tako delajo ciganske coprnice zgago po vasi. Smejati se je treba ženski babjevnosti! Tu smo jih malo osmešili, da bi jim koristilo.

Tomaj. — (Strela.) — V torek 15. julija sta šla Jožef Večerin in Peter Rože spravljat seno. Nenadoma se je vtil dež in sta se zatekla pod dežnik. V kovinasto dežnikovo palico pa je udarila strela, sežgala platno in oba oplazila do nezvesti. Večerin bo kmalu dober, Rože, ki je ožgan po vsem životu, se bo pa še moral zdraviti. Če bi ne bilo dežja, bi oba zgorela. Treška in hudega vremena, reši nas, o Gospod!

S Pivke.

Hruševje. — (Tu si lahko pomagamo!) — Večkrat beremo pohvalo o kaki zadruzi, le o naši podnaški mlekarski ni še nihče nobene dejal, čeprav se lahko meri z najboljšimi po deželi. Koliko denarja donša zadruga vsak mesec! Vrhutega pa še poskrbi za raznovrstne kmetijske potreščine. Le škoda, da se premalo vedamo pomena zadruge in gojimo še premalo goveje živine. Dobe se gospodarji, ki imajo krme za 12 in tudi za več repov, rede pa le tri ali štiri. Seno prodajo pod ceno v Trst. Kmetje, Podnanovci, poprimimo se umne živinoreje, pa tudi naše lepe travnike pognojimo z umetnimi gnojili.

Laze pri Senožečah. — (Obtožuje mo s el.) — Danes se prvič oglašamo v »Novem listu«. Letina nam kaže slabše kot lani. A to nas ne ovira, da ne bi imeli denarja za gostilno in za ples. Na naš farni praznik se je celota in ona mamica zavrtela. Grdo navado imajo tudi naši fantje, ki skoraj pri vsaki besedi zakolnejo Boga in Mater božjo. Morda kažejo našo srčno kulturo tudi naše zanemarjene kapelice?

Iz Gor.

Sv. Lucija. — (Semenj. — Koncert.) — Prihodnjo nedeljo 27. t. m. bo običajni poletni semenj, ki je bil navadno prav dobro obiskan. — Isti dan ob 4. uri pop. bo v cerkvi orglarski koncert. Prijatelji lepe glasbe, pridite!

Trnovo pri Gorici. — (Debela toča.) — V petek 18. julija ob štirih in pol popoldne so se nenadoma privalili nad Trnovsko planoto črni oblaki. Kmalu se je jela vsipati debela toča.

ča, težka tudi po 4 dkg. Trajala je k sreči le pet minut, sicer bi nam bila uničila vse pridelke. Vendar pa se tako debele toče že dolgo ne spominjamo.

Sužid. — Skoraj nepričakovano je prišla po daljšem odmoru med nas bela žena smrt. V teku 14 dni je ugrabila kar 4 osebe in sicer so umrli: 66-letna Terezija Ohojak, 4-letni Breška Alojz in 20-letni Koren Maks. Tihi in dobri mladenič se je komaj izučil za mizarja. Bog jim daj sveti raj! — V »Novem listu« ta in oni pograja nedostojno nošo. Povedati moramo, da se tudi po Kobariškem že precej širi.

Podbela. — (Požar. — Vodovod. — Cesta.) — 10. t. m. ob treh popoldne je začelo goreti v skednju posestnika Čušina Ivana. V par urah je bilo vse poslopje v plamenu. Zanesili so otroci. Ker so bili vsi ljudje po senožetih, niso mogli omejiti požara. Eden domačih fantov je poklical gasilce iz Kobarida, ki so morali iz bližnjega potoka Bele po 260 m dolgih ceveh napeljati vodo. Poslopje je popolnoma zgorelo. Posestnik ni bil za varovan. Če bi ne prišli gasilci, bi bilo zgorelo polovico vasi. Vsa čast gasilcem! Iz srca smo jim hvaležni za njih požrtvovalnost. — Vodovod imamo speljan po kanalu, brez cevi. Vanj se stekajo vse mlake. Ljudje nimajo denarja za dober vodovod. Studencev pa je vse polno okrog. — Cesta iz Borjane v našo vas je bila popravljena po vojni. Od Borjane do bivše meje bi bilo dobro in koristno izčistiti kanale in podsuti. Najbolj potrebno je odstraniti v vasi Borjani kos senika, ker je na tem mestu cesta komaj 150 cm široka. Kako je to potrebno, se je videlo pri omenjenem požaru. Ko so prišli gasilci z avtomobilom, so obtičali tam in niso mogli naprej. Na rokah so morali peljati brizgalke in cevi dalje. Kljub številnim prošnjam na županstvo, da bi nam dalo podporo (tisoč lir) za razširjenje tiste ceste, ni še do danes nič.

Lom. — Pretekli teden smo videli žalosten pogreb. Umrli je Musov ovka v Rutu, ki je bila prava trpinica vse življenje. — Družina Pavšič se vsem, ki so v težki bolezni njih hčere in sestre Milke kaj dobrega storili, in vsem, ki so jo na zadnji poti spremili in zanjo molili, posebno pa še preč. gospodom in g. Pisku za ganljivi napor ter pevskemu zboru prav iz srca zahvaljuje.

Kozaršče. — (Smrt.) — Po dolgi bolezni je 13. t. m. preminula Marija Uršičeva, mati številne družine. Lep pogreb so ji priredile članice žen. Mar. družbe. Naj ima pri Bogu veselje, ker tu je dovolj trpljenja vžila. Dan pozneje je umrl sedemnajstletni fant Miha Leban. Počivaj v miru!

Gorenje polje. — (Poroka.) — Poročila sta se zvesta cerkvena pevca g. Izidor Rakotina in Milka Staničeva iz Gorenjega polja. Med mašo jima je pevski zbor lepo prepeval. Obilo sreče!

Otalež. — (Nevihita.) — V petek okrog petih pop. je prihrula nad Otalež silna nevihta z debelo točo. Padalo

je samo pet minut, a tako silovito, da je bilo namah od odbitih vej in listja vse zeleno pod drevjem. Tako debele toče ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Pobilo je mnogo šip po vasi, na cerkvenem zvoniku je odkrilo na prednji strani pločevinasto streho, več močnih dreves je zlomilo ali izrulo s koreninami. Največ škode je na zrelem žitu, ki ga leži za dve setvi po tleh; turšico je po večini zlomilo in stolklo, da je komaj upati, da si opomore. Hudo nas je obiskalo. Že prej je pritislila huda suša, da smo nakosili sena v senožetih za tretjino manj kot lani in žito ni moglo polniti zrnja. Zadnjih 14 dni pa slabo vreme močno ovira delo pri košnji in žetvi.

Ponikve. — (Občlatti.) — Dopisniku s Ponikev, ki je poslal zadnji dopis, odgovarjamo prizadeti sledeče: gor smo mi prišli le na izlet. Verske dolžnosti smo vse doma opravili. Tudi naša dekleta so bila dostojno oblečena. Zakaj pa ni videl tistih fantov pod korom, ki so se med sv. opravilom smejali in govorili? Tudi mi nismo plesa odobraval in ne k njemu prispevali. Toliko v pojasnilo.

Izletniki iz doline.

Iz tržaške okolice.

Sv. Križ pri Trstu. — (Nove orgle. — Pevci skupaj!) — Po prizadevanju našega g. župnika smo po 15 letih dobili nove orgle. Prejšnje so vkradli med vojno. Sedaj smo dobili nove, ki jih je izdelala tvrdka Zanin iz Codroipa. Orgle so izborne, z dvema manualoma in vsemi modernimi sredstvi. Za nje je prispevala z večjim nakazilom tržaška občina, večji znesek je daroval neki dobrotnik. Župljani so dali manjše prispevke. Preteklo nedeljo so prvič zapele pod spretnimi rokami g. župnika iz Preseka, ki je med splošnim zanimanjem vernikov res mojstrsko izvajal razne skladbe in spremljal pevski zbor, za kar se mu lepo zahvaljujemo. Posebno zahvalo zasluži naš č. g. župnik in vsi darovalci. — Pevski zbor je v zadnjem času zgubil več dobrih moči. Zato vabimo fante in dekleta, ki ljubijo lepo petje, da pristopijo. — Tudi letos imamo počitniško skupino otrok iz Trsta, ki je nastanjena v ljudski šoli. Vodi jo č. sestre iz Trsta.

Ricmanje. — (Poroka.) — Pred nedavnim se je poročil naš vrli in delavni pevovodja g. Vladko Švara s pridno cerkveno pevko g.čno Karolinno Hreščakovo iz Boršta. Mladi par se je preselil v Trst. Našega Vladkota bomo pevci prav težko pogrešali. Za svoj trud je zmeraj le dejal: »Če se boste vse dobro naučili, bom še jaz dal vsakemu pevcu poljub.« Dobro, da imamo brž namestnika, namreč mlajšega brata Vinkota. Čeprav ima komaj 17 let, se je že dobro izuril v bratovi šoli. Za mladi par prosi zlasti pevski zbor obilo božjega blagoslova.

Iz goriške okolice.

Sovodnje. — (Dve korenini. — Ne bodimo prepirljivi.) — Dne 11. t. m. je umrl kmet Cotič Jožef v 86. letu starosti. Par dni za tem nas

je zapustil za vedno g. Kodermac Jožef, trgovec, 79 let star. Rajni nam je prva povojna leta več časa županoval. Udeležba pri pogrebu je pričala, da je bil mož zelo spoštovan. — Naj počivata v miru! Družinama naše sožalje! — Ni dolgo od tega, ko smo se bali, da ostanemo brez petja v cerkvi. Naš strah je bil neopravičen, kajti sedaj imamo kar dva pevška zbora. Prejšnjega, ki bo pel, ko poneha neznosna vročina, in na novo ustanovljenega, ki poje prav dobro. Prejšnji, za večletno požrtvovalnost vse hvale vredni zbor, je radi vročine in drugih neznanih vzrokov začel stavkati, tako da smo na Telovo v splošno nezadovoljnost ostali brez običajne pocesije. Da bi na shod sv. Ivana ne čakali kaj sličnega, se je sestavil nov zbor in nastopil po par vajah, za kar mu gre vsa čast in naša hvaležnost.

Solkan. — 20. t. m. smo obhajali prav slovesen dan. Prišel je med nas prevzvišeni delit sv. birmo. Ker je ravno zdaj dosti dela, so domači fantje kar čez noč od sobote na nedeljo postavili slavoloke. Tudi dekleta so cerkev okusno ozaljšala. Lahko rečemo, da se fantje že dosti let niso tako potrudili. Vsa čast jim! Sprejem prevzvišenega je bil prav slovesen. Pri izpraševanju so birmanci dobro odgovarjali. To je zasluga naših duhovnih pastirjev. Nad vse je pa slovesnost povzdignil pevski zbor pod vodstvom g. Prencisa. Izvajal je dovršeno same nove pesmi. Le naprej! — Pšenico smo že omlatili. Manj je je kot lani, ker jo je pomladi rja napadla. Tudi toča nas je malo oklestila.

Objave.

Za invalide.

Razpisani sta mesti poštnih slova na Doleh pri Idriji in na Livku. Invalidi, ki bi radi dobili ti mesti, naj spišejo prošnje na pošto ravnateljstvo v Vidmu in naj jih vložijo preko invalidnega združenja (Opera nazionale invalidi di guerra, Corso V. E. III 33, Gorica), kjer dobe tudi vsa pojasnila.

Porcijunkula v Logu pri Vipavi dne 1. in 2. avgusta 1930.

Predstojništvo cerkve Matere božje v Logu pri Vipavi naznanja, da je sv. apostolska penitencijarija podaljšala za nadaljnjih 7 let dovoljenje, da se sme v cerkvi Matere božje v Logu pri Vipavi vršiti porcijunkulska pobožnost. Letos se bo razvila pobožnost v dneh 1. in 2. avgusta v temle redu:

Petek, dne 1. 8.: ob 4. popoldne pričetek spovedovanja. Ob 8. zvečer pete litanije Matere božje in blagoslov. Po blagoslovu ne bo več spovedovanja.

Sobota, dne 2. avgusta: ob 5. zjutraj pričetek spovedovanja. Ob 6. pridiga, po pridigi sv. maša pred sv. Rešnjim Telesom; med sv. mašo obhajanje po cerkvi. Potem še več sv. maš. Ob 10. sv. maša s petjem pred sv. Rešnjim Telesom; med sv. mašo pridiga; po sv. maši litanije vseh svetnikov in blagoslov za sklep pobožnosti. Na razpolago bo ves čas deset spovednikov.

Oskar Canarutto, ^{zlatar} ^{urar}
TRST, via Matt. Ren. Imbriani št. 13.

Prodajam ob birmi nove in rabljene predmete po zelo nizkih cenah.

Književni pomenki.

Dr. J. Ev. Krek: Izbrani spisi.

II. zvezek. Prvih pet let javnega dela (1892—1897). 2. snopič. Clanki in govori. Uredil Ivan Dolencec. 1929. Izdala Družba sv. Mohorja v Celju. Str. 195—402.

Več kot 30 let je že, odkar je Krek pisal članke, obsežene v tem snopiču izbranih spisov, a še danes so tako sveži, zanimivi in aktualni, kot da jih je pisal včeraj. Vzeti so iz tedanjega časopisja (Slovenec, 1892—1897; Glasnik, 1894—1897; Duhovni pastir, 1897) ter obravnavajo najrazličnejša začasno in trajno pereča vprašanja: delavstvo in njegov položaj, liberalizem, brezverstvo, narodnost, Rusija in katolicizem, duhovnik in politika, vzgoja in izobrazba ljudstva itd. Ni ga bilo dogodka ali vprašanja, da bi Krek ne bil na svoj živahen, globok in duhovit način povedal o njem svojega mnenja. Kot časnikar je bil Krek velik. V tem članku po ljudno razlaga, v onem je oster in bojevit, pač kakor je zahteval predmet. Njegove sodbe o kmetiskem in delavskem položaju imajo še danes skoraj nezmanjšano veljavo. Načelno je jasn, natančen in odločen. Človek se pri branju osveži in poži. Znamenite »Črne bukve kmečkega stanu« (iz »Slovenca«, 1895.) so v tem snopiču skoraj v celoti ponatisnjene. — Vestni urednik (menda noben velik mož ni imel natančnejšega in marljivejšega življenjepisca, kot ga je Krek našel v prof. Dolencu) je dodal pregled razprav in člankov o Kreku, napisanih od julija 1923. do decembra 1928. Pet strani samih naslovov priča, kaj je Krek za svoj narod pomenil in kako globoko in splošno se še dolgo po smrti čuti velika vrzel, katero je pustil za sabo. — Izšel je tudi že III. zvezek izbranih spisov. V tem je ponatisnjen znani »Socializem«. Kdor si želi koristnega, zanimivega in prijetnega čtiva, naj seže po Krekovih izbranih spisih.

France Bevk: Julijan Sever.

Trst, 1930. Književna družina »Luč«. Tiskala tiskarna »Edinost«. Str. 112.

Pisatelj včasih zgrabi v izredno mnogovrstnem človeškem življenju en sam predmet, pa ga od vseh strani natančno ogleda in enako natančno opiše. Tako je Bevk segel v vsakdanje življenje. V roki mu je ostal mlad človek, visokošolec, ki je po očetu podedoval neozdravljivo bolezen: jetiko. Sever ve, da bo umrl. Sam zase bi se v neizbežnost morda kmalu vdal, ako bi ne bilo zaročenke Anice in matere, ki ga vežeta na ta svet. Jetika ga počasi trga iz življenja. Obupno upanje umirajočega človeka ga spravi na pot proti jugu, po Italiji. Na vsej dolgi poti do otoka Capri trpi telesno in duševno. Z njim hodi namreč Anica, za Anico pa njen drugi zaročenec zdravnik Vencelj. Da gre Anica za Julijanom, je umevno; neumevno pa mi je, kako je mogla biti tako brezobzirna, da je v Florenci Julijanu povedala o Venceljevi navzočnosti. — Na otoku Capri se je jetiki pridružila še neka druga bolezen (katera?), ki je zahtevala operacijo. Na operacijski mizi pa je Julijan umrl. Pokopali so ga v Neapolju. Anica se vrne domov sama. Julijanovo mater obišče samo enkrat, in sicer v družbi z Venceljem, o katerem je mati vedela, da je njen zaročenec. Tu di to je neumevna brezobzirnost. — Bevk je hotel pokazati žaloigro mladega človeka, ki brez lastne krivde počasi umira, dokler ne umre. Posamezne položaje je narisal skoraj znanstveno natančno. V podroben opis je tu vtaknil kako misel, porojeno morda iz lastnega doživljanja, tam pa prevladuje romantično, čuvstveno razpoloženje. V celoti pa je povest

šibko zgrajena. Zdi se mi, da je zapletek in razplet dejanja ter značaj delujočih osebnosti preveč podrejen že naprej danemu odgovoru na vprašanje: ali bo Julijan živel? Temu negativnemu odgovoru je Bevk prilagodil dejanje in osebe ter je nasprotja, ki so že sama po sebi globoka, še podčrtal. — Knjiga bo pri Bevkovem stalnem krogu bralcev učinkovala.

a. k.

Došle knjige.

Ivan Cankar: Zbrani spisi. Deseti zvezek. Uvod in opombe napisal Izidor Cankar. Ljubljana, 1930. Založila Nova založba. Str. XVI + 371. — (Cene: broš. 68.— Din; polplatno 80.— Din; celo platno 86.— Din; pol usnje 110.— Din.)

Novi zvonovi na Gočah pri Vipavi.

Ti zvonovi so dali prečast. gosp. župniku Al. Kralju in za njim stoječemu podpisane mu kraljatorju mnogo dela, zvonarju pa mnogo sitnosti. Vzrok je bil v tem, da so bili prejšnji farni zvonovi v naših krajih izjemoma najtežjega težnega sistema. V zvoniku je ostal veliki zvon, ki je skoraj še enkrat tako težak kot istoglasni odškodninski. Ta težki vel. zvon je moral torej dobiti tri težje tovariše, kot so odškodninski, sicer bi prihodnje zvonilo predstavljalo sliko zrelega, krepkega moža v družbi treh malih frkolinov. Cerkv. predstojništvo je prosilo, naj se izroči vliivanje malih treh zvonov župne cerkve zvonarju g. Brighentiju v Bolonji. Ta zvonarna vliva namreč prav dobre zvonove težjega sistema.

Ta prošnja pa ni bila uslišana; vliivanje zvonov so izročili zvonarju Leri (Lucca).

Na poziv cerkv. predstojništva je prišel Lera na Goče določiti glas vel. zvonu. Pri tej priliki je ponujal svoje lahko zvonilo (f¹, g¹, a¹ = 15 kvintalov) mesto odvetnega (22 kvint.). Ko ni dobil zato dovoljenja, je izjavil, da odpove vliivanje treh farnih zvonov ter je odšel.

Čez pol leta pošlje pa obvestilo, da je oddal vseh sedem zvonov (3 za farno cerkev, 3 za podružnico in 1 za pokopališče) na železnico in da tehtajo le 72 kg manj kot odvzeti.

V juniju sem farne zvonove preizkusil in premeril. Lerov f¹ je na krilu debel 8 cm, širok 111 cm; koliko tehta, ni sporočila. — Brighentijev f¹ je na krilu debel 9.5 cm, širok 118 cm, tehta 1070 kg. — Prejšnji f¹ je tehta 1132 kg. — Prejšnjo težo vseh zvonov je Lera kar čudežno pogodil (?). Je samo 2 odstotka razlike, in to pri sedmih zvonovih. Dobri zvonarji si izgovarjajo 3—5 odstotkov težne razlike. Škoda, da ni Lera pogodil tudi zvočne vsebine prejšnjih zvonov! Njegovo ime na farnih zvonovih se ne ujema dobro z izjavo, da odpove vliivanje teh treh zvonov.

Če pa presojam te zvonove kot odškodninsko zvonilo, jih moram jako pohvaliti; čisto so intonirani, zvočno (med seboj!) izenačeni in izdatno brenčeči. Boljših odškodninskih zvonov nisem nikjer preizkusil.

Za monterja nimam pohvalne besede; delo je preveč površno. Vel. zvon, prej tako mogočno doneč, je preobrnjen in preobešen izgubil prejšnjo očarujočo moč. Cerkv. oskrbnništvo bo moralo skrbeti za popravo.

K sklepu pa nekaj pohvalnega. Po izvršitvi kelavdacije so mi hoteli pritrkovavci dokazati, da so še vedno junaki v lepem pritrkovanju. To je bil zame krasen užitek! Pritrkovanje polno izprememb, polno glasbenih olepšav! V vsem se je zrcalil fin občutek za lepo glasbo. Goški

pritrkovavci ohranijo častno ime najboljših pritrkovavcev v Vipavski dolini.

Iv. M.—a.

Pisma izseljencev.

Naš rojak Jerič Janko nam pošilja iz Argentine pismo, kjer popisuje tamkajšnje razmere.

Heredija 1378, Villa Ortuzar, Buenos Aires.

»Že parkrat sem se namenil,« — piše — da se oglasim, toda bilo je še prezgodaj. Zdaj pa, ko sem že eno leto tu, poznam prav dobro razmere in lahko katero povem.

Najprej rečem, da je Amerika tudi pri nas doma, samo če veš kje. Kdor se pa kljub temu premisleku odloči za pot čez morje, naj se poprej malo sezna s španščino. Ko pride sem, naj si brž poišče katerokoli delo, med tem pa naj gleda za zaslužkom, ki je primeren njegovemu rokodelstvu. Slabo je za tistega, ki nima nobenega posklica; mora delati kot »peon« — težak, tako da zvečer ne čuti več ne rok ne hrbta. V delo jemljejo le krepke ljudi. Slabotnim kar v obraz povedo: »Nimamo dela zate.« Delo pa je zelo nestalno. Na mnogih tovarnah ugledaš tablico »Non preziso obreros« (ne potrebujem delavcev.) Velika vaba za naše ljudi so tudi številne gostilne. V slovenski naselbini La Paterenal jih je kar devet. V gostilnah je celo ob lepem vremenu vse polno obupancev, ki čakajo na delo. Tu pa povrh še zapravljajo. Gostilničarji jim namreč silijo jesti in piti tudi po tri do štiri mesece na kredo, češ, boš že plačal, ko dobiš delo. Tako se zgodi, da se nesrečneži kar predajo tem mogočnejšem.

Kdor računa, da bo dosti prihranil, se speče, kot sem se jaz. Če bi tako varčevali doma kot nekateri tukaj, bi si gotovo več prihranili doma. Skoro raj od ust si moraš odtrgati, če hočeš prihraniti v šestih mesecih 2000 lir.

Imam dosti prijateljev in znancev, ki bi se radi vrnili domov, a reveži nimajo denarja niti za kruh.

Dosti bolj srečna kot moški so pa naša dekleta. Če so le zdrava in poštena, dobijo brž dobro službo. Imajo od 350 do 400 lir mesečno poleg hrane in stanovanja. Delati pa morajo čvrsto in so le redko proste.

To sem nameraval napisati rojakom v premislek, predno gredo slepo čez morje.

Objave.

V Lurd.

Od 26. avgusta do 1. septembra in od 25. 9. do 1. 10. se bo vršilo veliko romanje v Lurd. Kdor se hoče romanja, ki stane z vso preskrbo v 3. razredu okoli 300 lir, udeležiti, naj piše na »Opera Italiana Pellegrinaggi Paolini« Milan s svojim natančnim naslovom in naj priloži 30 lir. Tam mu vse povedo.

Shod »Skalnice«

bo v nedeljo dne 27. julija ob 4. pop. v cerkvi sv. Ivana. K obilni udeležbi vabi

predsedništvo.

Kaj se sliši po svetu.

Prva križarka.

Prvo križarko ali oklopno ladjo so zgradili l. 1530. Španski kralj Karl V. je dal po nasvetu nekega Bosia obiti ladjo »Santa Marija« s svinčenimi ploščami. Na pohodu proti Tunisu se je ta ladja posebno izkazala, ker je tedanje topovske krogle niso mogle prebiti. Splošno so pa prišle križarke v rabo dosti pozneje.

Človeška kri na liter.

Na Dunaju biva gospod Alfred Hainisch, ki živi od prodaje lastne — krvi. Pustil si jo je v bolnišnicah že 25 krat vzeti. Vsakokrat po pol litra. Dunajska klinika je Hainischu dala tudi posebno izkaznico kot »prodajalcu krvi.« Za pol litra krvi je prejel 270 lir. Lotil se je pa Hainisch svojega posla največ iz bede. Sicer pa je danes na Dunaju še 100 ljudi, ki imajo tako osebno izkaznico kot omenjeni Hainisch.

Kraljeve ure.

Angleški kralj Jurij ima velikansko zbirko ur. V obeh palačah, v Windsorju in Buckinghamu jih je čez 1000. Vse ure so popisane v dveh velikih zbirkah. Med njimi je znamenita ura, stara že eno stoletje, pa ne prehititi niti sekunde na dan. V zbirki je tudi »protestna ura«. To je posebna ura, kakršno so nosili za časa ministra Pitta, ki je uvedel davek na ure. Zato so londonski meščani nosili zelo priproste ure, da so le manjši davek plačevali. Kažejo tudi uro kralja Edvarda VII., ki jo nastavijo vedno za pol ure naprej. To pa v spomin na rajnega kralja, ki je zelo ljubil točnost. Iz bojazni, da ne bi prišel kam prepozno, je raje nastavil uro pol ure naprej. Za navijanje ur je nastavljen cel trop slug in par uradnikov.

Stara krasotica.

Blizu Catanije na Siciliji so našemu ljeni moški ugrabili 36-letno baronico Marijo Musmeci, ko se je šla sprehajati. Domači so menili, da je kak prevroč ljubimec ugrabil devojko svoje ga srca. Pozneje pa se je pokazalo, da so jo ugrabili le zavoljo visoke odkupnine, ki jo upajo dobiti od bogatih sorodnikov. Ugrabljen devica premore namreč več kot 8 milijonov premoženja.

Prvi podmornik.

Ker se zopet vse oborožuje, ni prav nič čudno, če hočejo v francoskem mestu Rouenu nazvati neko ulico po Robertu Foultonu, iznajditelju prvega podmorskega čolna, tega najhujšega orožja na morju. Foulton je zgradil podmornik »Nautilus« l. 1799. v Rouenu. Čoln je bil 6 metrov in pol dolg in poldrugi meter širok. Prava siročina proti današnjim. »Nautilus« je lahko le 4 ure vzdržal pod vodo. Že Napoleon je uvidel, da bodo podmorniki odločevali prihodnje bitke na morju in je graditelja izdatno podpiral.

Krvnik — rešitelj.

Na sodišču v Budimpešti se je pripetil nenavaden dogodek: v neko sobo je stopil mlad gospod, ki se je za-

čel obtoževati sleparije in zahteval ostro kazen. Sodnik je skušal očividno zmedenega moža pomiriti. V hipu je pa ta potegnil ostro brušen nož in si ga hotel pognati v prsa. Ta trenutek je stopil v sobo ogrski krvnik. Planil je k zmešancu in mu iztrgal nož. Tako je krvnik naredil izjemo in rešil človeka.

Razpelo Marije Antoinette.

V Nici na Francoskem je umrl nadškof Richard, ki je sv. očetu zapustil svoje namizno razpelo. To ima svojo zgodovino. Pred njim je molila v ječi Temple, preden je odšla na morišče, nesrečna francoska kraljica Marija Antoinetta, ki je bila v času francoske revolucije ob koncu 18. stoletja obglavljena. Pred smrtjo je razpelo podarila svojemu spovedniku. Ta ga je zapustil neki nečakinji. Od nje ga je podedovala njena hči, ki je na smrtni postelji pred prilično 60 leti poklonila skromno hrastovo razpelo kaplanu Richardu, poznejšemu nadškofu v Nici.

Kraljeva pipa.

Na Angleškem imajo velikansko pipo. V njo lahko nabašiš blizu sto kil tobaka. Celo leto se iz nje kadi. Ljudstvo jo zove »kraljeva pipa«. Vzdana je v steno velikanskih tobačnih skladišč v Liverpoolu. Pipa, ki ima posebno moža, da ji noč in dan streže, ima svoj namen. V skladišče pride vedno kaj tobaka, ki je pokvarjen. Iz skladišča pa ne gre, ker bi bilo več carine, kot je tobak vreden. Ta tobak torej zbašejo v to pipo, ki se veselo noč in dan kadi.

Grešni kozel.

V velikih njujorskih trgovinah je nastavljen poseben uradnik, ki ga zovejo »mis takeclerk«. Ta uradnik, ki je bogato plačan, je nekak strelovod za podjetje. Ko se kak kupec vrne jezen, da so mu dali slabo blago, ali da so se uštel pri denarju, ali da niso dali pravega zavoja itd., tedaj pokliče višji

ZOBNI ZDRAVNIK dr. ERVIN NETZBANDT,

kirurg,

sprejema v IDRIJI

vsak dan od 9. — 12. in od 3. — 5. popoldne.

Ob nedeljah in praznikih od 8.—11.

uslužbenec tistega grešnega kozla predse in ga začne vpričo kupca grdo oštevati, da nič ne razume, da spravlja tvrdko ob ugled, ker je zopet razdražil tega cenjenega odjemalca in sploh, da naj se kar pobere, ker je odpuščen iz službe. »Mistakeclerk«, ki dobro ume svojo vlogo, se drži kisló, se opravičuje, jeclja. Nazadnje se v večini slučajev zgodi, da začne kupec sam posredovati za »odpuščenega« uradnika, češ da naj mu za zdaj odpuščajo. Odjemalčeva jeza se s tem potolaži in se kar v dobro voljo sprejme, ko se ravnatelj tvrdke vda in reče: »Pa naj bo, obdržimo ga, a le na vašo izrecno priprošnjo in željo.« Tako so zadovoljni odjemalec, tvrdka in pa grešni kozel, ki za drag denar vleče vse očitke in pogreške tvrdke nase. Resnični kozel ostane pa le kupec.

V svobodo.

Ne mine teden, da ne bi v listih brali o uporih in pobegih zaprtih kaznjencev: zdaj v Zedinjenih državah, potem kje v Sibiriji, pa zopet na Francoskem. Povsod, kjer so velike ječe z dosmrtnimi ali večletnimi jetniki, se gode res čudoviti poskusi kaznjencev, kako bi zopet prišli na svobodo.

Nepristopne ječe.

Iz slovitega Dumasovega romana »Grof Monte Cristo« je znano, kako je jetnik iz mrke ječe »Chateau d'If« na skali sredi morja pobegnil. Njegov tovariš v celici je umrl. Brž je samega sebe zašil v mrljiško vrečo, v kateri so mrtve jetnike, obtežene s svinčeno

ZA OBUVALO RABITE SAMO ČISTILO

LODIS,

== KI USNJE OHRANI, OMEČI
IN OSVETLI. ==

Izdelek tvrdke „SIDOL COMPANY“ - Trst, via S. Zaccaria 4.

kroglo kratkomalo vrgli čez obzidje v hrano ribam. Tako se je tudi z njim zgodilo. Z nadčloveškim naporom se je poznejši grof Monte Cristo rešil iz ječe in plavaje dosegel breg.

Tudi v drugih hudih ječah, sezidanih po večini na nepristopnih čereh, so se že pripetili taki slučaji. V To-verju, v Londonu, v Petropavlovski trdnjavi, v Schlüsselburgu nad nekdanjim Petrogradom, na francoskih Hudičevih otokih in celo v daljni Sibiriji, kjer so naselbine kaznjencev skrite v neprodilni tajni. Kako je mogoče ubežati iz teh nepristopnih ječ? To vprašanje so razmotrivali na nekem zborovanju jetniških ravnateljev. Marsikatero zanimivo so si tam povedali. Evo jih par:

Sibirski jetnik.

Pred kratkim so sovjeti obsodili na smrt nekega jetnika, ki je iz Sibirije že sedemkrat utekel. Čez dan je prepilil železno mrežo na oknu, zjutraj je skočil v spodaj tekočo reko in pribežal do neke postaje. Brž se je pomazal z ogljem, da je zgledal kot kurjač. Tako je prišel domov kjer se je opil. Ko se zbudi, vidi okoli in okoli hiše vojake. Kot strela plane na enega, mu iztrže samokres in bombe, da je nastala zmeda, ki jo je izrabil, da je na konju odvihral. Kaj je vse prestal! Pa vendar so ga zopet ujeli. Naredil je še eden poskus, zadnji. Ko pride straž mimo celice, ga za nekaj

poprosi. Vojak vstopi nič hudega slu-teč, tedaj ga pa močni jetnik podere na tla in zveže. Na podoben način je skoro vse straže povezal. Vsi jetniki so bili rešeni, a le za malo časa. Svo-bodo so jedva par dni uživali.

Beg iz stranišča.

Ko jetniki, tisti pravi namreč, bero taka le popisovanja romantičnih po-begov, se jeze, ker smatrajo svoje poskuse za nekaj resnega. In res je treba pri tem prav velike drzovitosti in pa igralske spretnosti. To priča ta le slučaj: v Kijevu so na velikem dvorišču zasliševali bivše carske pri-vržence. Na vrsto pride grofica Lehmanova, razkošno oblečena, v dragocenem kožuhu. Obsodba se je glasila na smrt. Predno so jetnike od-vedli, je grofica stražarje prosila, naj jo puste na stranišče koncem dvo-rišča. Stražarja se postavita pred vra-ta. Ker je že preteklo dobre pol ure, odkar je grofica šla noter, jo kliče-ta in nazadnje vlomita vrata. Prazno. Kod je ušla? Čez dolgo časa so do-gnali, da je iz sosednega stranišča, ki je s prvim v zvezi z majhnim okencem, prišla neka dekla, ki je tam pometala. Grofica je namreč imela pod bogato obleko raztrgano krilo, se je brž preoblekla in ušla kot dekla.

Še dosti takih drznih dogodkov bi lahko popisali. Snovi za romane in sanjače je dosti. Le da so te reči kr-vavo resne!

lastnosti samorodnih ameriških, to je večjo odpornost proti trtni uši, pero-nospori in oidiju, obenem pa dobre lastnosti evropskih trt, predvsem pri-jetni, osvežujoči okus. Do teh idealnih trt skušajo priti s križanjem samo-rodnih ameriških in evropskih. Te kri-žanke imenujemo znanstveno hibride.

Do danes so napravili že na stotiso-če poskusov in vzgojili na tisoče raz-ličnih vrst. Od teh so nekatere zelo odporne proti peronospori in oidiju, druge proti trtni uši, zopet druge da-jejo velik pridelek itd. Resnica pa je, da nimamo do danes še nobene vrste, ki bi ustrezala vsem željam. Mogoče bodo znanstveniki tudi tako odkrili, oziroma vzgojili. Do tedaj bo pa pre-teklo najbrž še precej časa. Podobni uspehi v sadjarstvu, vrtnarstvu in vsem kmetijstvu nam dajejo upanje, da bomo prej ali slej dobili tudi ideal-ne trte: odporne bodo proti trtni uši, peronospori in oidiju, dajale mnogo izvrstne vinske kapljice, ne da bi jih bilo treba cepiti itd. Do danes vzgoje-ne različno-barvne vrste Seiblov, Cou-dercov, Baco, Oberlinov itd. so samo več ali manj uspeli poskusi na dolgi poti do zaželenega cilja.

Vladna prepoved.

Vlada se je — kot že zgoraj ome-njeno — izrekla proti samorodnim ameriškim trtam in križankam. S tem si je usvojila in uzakonila mnenje naj-večjih italijanskih vinogradniških in vinskih strokovnjakov, da spadajo križanke in samorodne trte še vedno v poskusne vrtove znanstvenikov, ne pa v kmečke vinograde. Z dosedanji-mi vrstami se je le poslabšal okus piv-cev in večala kriza žlahtnih evropskih vrst. Če se bo zakon prestrogo izvajal ter prepovedalo brezizjeme vsako go-jenje samorodnih vrst, bo naša dežela vendarle nekoliko prizadeta. V mno-gih krajih naše dežele, kjer trta ne uspeva, imajo namreč pred hišami lat-nike izabele (katanije). Najdeš jih vse do Kobarida in Cerknega. Latniki slu-žijo v kras hišam, deloma pa pride tu-di grozdje prav, posebno ga radi zoba-jo otroci. Take trte bi bilo treba pusti-ti. Kjer pa uspeva tudi žlahtna trta, tam naj se zakon le strogo izvaja. To bo gotovo nekoliko olajšalo vinsko krizo, ki vlada širom dežele in države.

Živini odpraviš uši

Če jo opereš z 2% raztopino kreolina. Na 10 litrov vode vzemi malo manj kot ¼ litra kreolina, dobro premešaj in z namočeno cunjno drgni žival po vsem telesu. Pri tem ne pozabi na no-tranjost ušes, kjer je navadno poseb-no velika zalega. Tako uničiš uši in tudi njih jajčka.

Bolhavi psi.

V poletnem času imajo psi navad-no toliko bolh, da jih puste na deseti-ne povsod, kamor ležejo. Kdor hoče odpraviti bolhe, naj namaže psa s fli-atom, ki ga prodajajo v mirodilnicah.

Koliko kruha pojemo?

Po zadnji statistiki zaužije vsak ita-lijanski državljani v srednjem po 183 kg žita na leto, in sicer v obliki kruha,

Gospodarstvo.

Trg kmečkih pridelkov.

Gorica, 23. julija.

Domačih hrušk je zelo malo; dobre vrste so po 2—3 lire. Uvoženo blago je po 1.80—2 liri. Breskve so po 2.20 do 4 lire; dnevno jih pride na trg po 10—15 kvintalov. Ker prihaja precej blaga iz notranjosti, ni velikega pov-praševanja. Fig ni več. Jabolka so po 1—1.80. — Domači ringloti po 2 — 2.20.

Pri sadju, zlasti pri onem iz Brd, se poznajo posledice toče.

Zelenjad: paradižniki 1—1.20, pa-prika 1.60—1.80, fižol v stročju 1.10 — 1.20, solata 60—80, špinača 50—60, peteršilj 1—1.20, radič 50 do 2 liri, ze-lena 1—1.20, kljukec (fižol) 80—1 liro, bučice 20—30, kumare 30—40, čebula 40—50, jajčniki 1.50 do 1.60.

Krompir 38—40.

Tržaški trg 21. julija 1930.

Sadje: hruške 180—260, breskve 260 do 360, amoli 120—160, fige 160—200.

Zelenjad: radič 50—300, kumare 60 do 80, bučice 60—80, fižol v stročju 180, jajčevci (melancane) 180, solata 40—60, zelje 60, špinača 60—70, grah 200, blitva 60, pesa 60, paradižniki 70 do 80.

Krompir 40—50.

SAMORODNE AMERIŠKE TRTE IN KRIŽANKE — PREPOVEDANE.

Vlada je na seji od 20. junija skle-nila prepovedati gojenje samorodnih ameriških trt in križank. Vzgjajališča

mladih trt jih ne smejo več gojiti za prodajo. Samorodne trte in križanke bodo obstale samo v pokrajinah, kjer se strokovnjaki (Kmetijski urad — Cattedra ambulante d'Agricoltura) izrečejo za nadaljnje gojenje, češ da so nenadomestljive. K temu odloku par pojasnil.

Samorodne trte.

Samorodne trte se imenujejo ame-riške zato, ker so jih v Severni Ame-riki najprej poznali in gojili. V Evropo so jih prenesli, ko je tu začela divjati trtna uš, ki je grozila uničiti vse ev-ropsko vinarstvo. Kmetje so upali, da bodo mogli s temi samorodnimi vrsta-mi še naprej vinariti. Poleg tega se je izkazalo, da so te trte zelo odporne proti peronospori in oidiju, katerih zatiranje prizadeva našemu vinograd-niku mnogo dela in stroškov.

K samorodnim trtam prištevamo izabelo (katanija), otelo, šmarico (noah), delaware, elviro, jaquez, klin-ton in druge, ki jih je bilo v naših kra-jih posebno mnogo zasajenih v prvih povojnih letih. Nekatere imenovanih vrst dajejo res precejšen pridelek, a ta se ne more kosati z vinom naših ev-ropskih trt. Predvsem ima vino ne-prijeten okus (po stenicah). Poleg te-ga se je izkazalo, da vsebuje vino dva različna alkohola, in sicer tako imeno-vanega etilnega kot naše evropske vr-ste in metilnega, ki je hud strup. Me-tilni alkohol je vzrok, da se človek opijani z manjšo količino vina od sa-morodnih vrst kot od žlahtnih evrop-skih.

Križanke (hybridi).

Znanstveniki so že davno skušali vzgojiti nove vrste, ki bi imele dobre

testenin, sladkarij, močnatih juh itd. Ker je danes v Italiji nekaj nad 42 milijonov ljudi, je treba za prehrano letno 75 do 77 milijonov kvintalov krušnega žita. Statistika pravi tudi, da se je v Italiji poraba krušnih žit v razdobju zadnjih 15 let povečala, dočim je v vseh drugih državah padla.

Letno rabi krušnih žit Francoz 195 kg, Kanadec 188 kg, Belgijec 181, Švicar 131, Nemec pa samo 65 kg. Nemec se hrani predvsem s krompirjem in mesom.

Sežanski trg.

V letu 1929. je bilo na prodaj na sežanskih trgih približno 22.900 glav živine in sicer: 8790 goveje živine, 2120 telet, 3190 konj in 8800 prašičev. Cene so bile od 350 do 400 lir za stot goveje živine, za teleta mrtve teže od 400 do 550 lir stot, konji so bili po 1000 do 3000 lir glava, 5 do 9 tedenski prašiči po 80 do 150 lir. Veliko konj in volov so vpeljali na sežanske trge iz Jugoslavije. V deželi se je število goveje živine znatno škrčilo, to pa radi predlanske suše in velikih hišnih izdatkov.

Nove postave.

O ODSOTNIH OSEBAH.

Danes, ko imamo mnogo izseljencev, se rado zgodi, da zmanjka za izseljenecem več časa vsaka vest in da njegovi ne vedo, ali je živ ali mrtev. Zato je potrebno, da pojasnimo postavne določbe o odsotnih osebah. Postava smatra za odsotno tako osebo, ki se ne nahaja več časa v navadnem bivališču in o kateri se prav ne ve, ali je že umrla ali še živi.

Za postavno odsotnost je torej glavni pogoj dvom, dali oseba še živi ali je že umrla.

Če je kdo več let odsoten od rednega bivališča (rezidenca), a je gotovo, da še živi, se zakon zanj in njegovo premoženje ne briga. Ako se pa odsotnosti pridruži še negotovost, ali odsotni še živi, se mora v varstvo njegovega premoženja in v korist upnikov in dedičev nekaj ukreniti.

»Predpostavljena in proglašena odsotnost«.

Z ozirom na manjšo ali večjo verjetnost, dali odsotna oseba še živi, razlikuje postava dve dobi:

1. V prvi dobi predpostavlja (presumira) postava, da je določena oseba odsotna, če je ni več časa v rednem bivališču in če ni o njej nobenih vesti. Ako je odsotni imenoval oskrbnika, je stvar v redu. Tedaj vodi oskrbnik v času odsotnosti njegove pravne posle in opravila. Če pa ni odsotni imenoval oskrbnika, ga imenuje na zahtevo morebitnih dedičev, upnikov ali pa tudi uradno, okrožna sodnija. Sodnija da oskrbniku tudi navodila, kako naj brani koristi odsotnega.

2. V drugi dobi proglasi sodnija določeno osebo za odsotno. Po treh letih predpostavljene odsotnosti ali po še-

stih letih, če je odsotni imenoval oskrbnika, lahko zahtevajo vsi tisti, ki bi imeli pravico do dedovanja da okrožna sodnija proglasi dotično osebo za odsotno. Če dediči to zahtevajo, uvede sodnija najprej posebno postopanje, da ugotovi, kaj se je zgodilo z odsotno osebo; ako so poizvedbe brezuspešne, proglasi sodnija dotično osebo za odsotno.

Glavni učinek te proglasitve je ta, da izroči sodnija dedičem na njihovo zahtevo premoženje odsotnega včasno posest.

Dediči morajo pa položiti primerno kavcijo, napraviti premičninski inventar ter izpolniti vsa navodila, da se premoženje odsotnega za slučaj njegove vrnitve zavaruje. Dediči upravljajo lahko premoženje odsotnega in ga zastopajo v pravnih. Izrednih pravnih opravil (prodaje, najemanja posojil, dovoljevanja hipotek) pa ne morejo izvršiti brez sodnijskega dovoljenja. Dediči imajo pravico do dohodkov, ki jih daje premoženje odsotnega, in sicer imajo:

a) otroci, žena in starši pravico do vseh dohodkov;

b) sorodniki do šestega člena v prvih 10 letih do štirih petim, v naslednjih 20 letih odsotnosti do devetih desetih;

c) drugi sorodniki v prvih 10 letih do dveh tretjin dohodkov in v nadaljnjih 20 letih do 5 šestin.

Ostali dohodki so pridržani za odsotnega za slučaj, da se vrne.

Po 30 letih.

Če je preteklo 30 let, odkar je bil odsotni proglašen za odsotnega ali če je preteklo 100 let od njegovega rojstva in ni bilo o njem vsaj zadnja tri leta nobenih vesti, se spremeni začasna posest v stalno posest. Sedaj odpadejo vse ovire, ki so bile združene z začasno posestjo in dediči lahko razpolagajo s premoženjem odsotnega popolnoma svobodno, kakor popolni lastniki.

Uredbe, ki jih določuje postava za slučaj odsotnosti, veljajo le toliko časa, dokler traja negotovost, dali odsotni živi. Ko se dokaže, da je odsotni umrl ali da je še živ, odpadejo vse uredbe. Če je umrl, pride do dedovanja in dediči postanejo polni in pravi lastniki premoženja. Če se pa odsotni vrne, mu morajo dediči izročiti premoženje v stanju, v katerem se ravnokar nahaja, in dohodke, ki so bili zanj pridržani.

Iz tega, kar smo razložili, sledi, da italijanski zakon ne pozna proglasitve mrtvim.

ZAHVALA.

Podpisani se najtopleje zahvaljujem zavarovalni družbi »Phoenix«, ker mi je dobro izplačala zavarovalnino za pogorelo stavbo. Obenem izražam zahvalo gosp. zastopniku Kogej Slavku v Postojni in gosp. obč. nač. cav. Colombo Karlu, katera sta pripomogla k dobremu izplačilu.

Spodnja Košana, 15. julija 1930.

Bitenc Franc, št. 37.

Nadaljuje se prostovoljna razprodaja vseh koles in nadomestnih delov, ki se nahajajo v zalogah tvrdke

M. MÜRER,
TRST, via R. Timeus št. 10-12,
telefon 78-82.

Navajamo par cen koles in pnevmatik:

tip. E., polovičen tek . . . L. 280,-,
tip. E., eleganten za potovanje „ 315,-,
„Göricke“, pravi polovičen tek „ 350,-,
„ „ pravi, eleganten „ 450,-,
„Trieste-Mürer“, ljudski tip „ 350,-,
„Trieste-Mürer“, za poseben tek 500,-,
Gume za kolesa, Hutchinson Cord 10,-,
„ „ Pirelli Cord L. 10-50,
„ „ Michelin Cablé „ 10-50,
zračne cevi, Hutchinson, rdeče „ 6,-,
„ „ Michelin, extra „ 7,-,

Gume za dirkaška kolesa:

Hutchinson rdeče . . . 22-50,
Pirelli, posebne . . . 36,-,
Clement, črne extra,
za dirke „ 38,-,

Na prodaj so tudi vse pritlikline po pravih tovarniških cenah.

TAKO PODPRE SUPINATOR

bolj obtežene dele noge, in sicer na elastičen način kot vzmeti.

Supinator je ozdravil na tisoče trpečih in bo gotovo tudi Vas. — Preiščemo zastoj Vaše noge z zrcalom „May“ ter Vam objasnimo vzroke bolečin.

ČEVLJARNA DONDA, — TRST
CORSO GARIBALDI 16

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 519: Kako pomagati prašiču, ki kašlja? — **Odgovor:** Predvsem je treba ugotoviti, kakšno bolezen ima žival. Kašelj ni bolezen, temveč le znak bolezni.

Vprašanje št. 520: Vol ima bramorja na spodnji čeljusti. S čim naj ga zdravim? — **Odgovor:** V nekaterih slučajih zadostuje, če bramor (bulo) mažete z jodovo tinkturo (t. zv. kožni bramor). Kostni bramor pa je neozdravljiv. Najbolje je, če se posvetujete z živinozdravnikom, ki Vam pove, če je zdravljenje umestno.

Vprašanje št. 521: Poldrugo leto stara junica ima od marca meseca v sredini desne noge kot velik lečnik debelo gobo, ki je od znotraj krvava. Kaj je to? Je li nevarnost? S čim se odpravi? — **Odgovor:** Če ima goba vrat ali peclj, jo lahko zvežete s svilo, nakar kmalu odpade. Če je prirastena s široko podlago, jo mora živinozdravnik odrezati in nato razkužiti. — To ni nič nevarnega.

Vprašanje št. 522: Nad 18 mesecev stari junici imata po vrhu hrbtenice vse polno kot oreh debelih bul, v katerih tiči debel, kratek, črn črv. Kaj je to in kako se ozdravi? — **Odgovor:** V bulah se nahajajo ličinke (ogrci). Vsako bulo iztisnite in uničite ličinko, ki se prikaže na površje. Če tega ne napravite, zapuste pozneje ličinke same bulo, se izpremenijo nato v bube (mešičke), in iz teh se pa razvijajo zolji.

Vprašanje št. 523: Mož se nahaja v Franciji že par mesecev. Kam naj se obrnem za potni list? Mož mi piše, da nima pravice do vpoklica. — **Odgovor:** Mož naj Vam pošlje delovno pogodbo (da je dobil tam delo za Vas). Nato zaprosite pri kvesturi za potni list.

Vprašanje št. 524: Sin mojega pokojnega moža se pogreša že od l. 1914. Med vojno smo prejeli po njem podporo: jaz, ki sem njegova mačeha, moje tri hčere kot njegove polsestre. Ali bi mogla dobiti pokojnino? — **Odgovor:** Pokojnina ne pritiče mačehi. Sicer pa je tudi rok za vlaganje pokojninskih prošelj že davno preteklo.

Vprašanje št. 525: Mojega moža pogrešamo od l. 1916. Sodnija ga je proglasila za mrtvega. Napravila sem prošnjo za priznanje pokojnine, a jo je ministrstvo zavrnilo, češ, da sem jugoslovanska državljanka. Rojena sem v Žireh. — **Odgovor:** Vi ste res jugoslovanska državljanka. Svoj čas bi morali optirati za italijansko državljanstvo, ker se niste rodili v kraljevini. Danes ne morete dobiti pokojnine.

Vprašanje št. 526: Poročen sem drugič z ženo brez otrok, ki ima svoje premoženje. Jaz imam dve hčerki iz prvega zakona. Kako se razdeli ženina zapuščina, če umrje brez oporoke; koliko dobim jaz in koliko njeni sorodniki? Koliko dobi žena po meni, če umrjem jaz brez oporoke? — **Odgovor:** Če umrje žena brez oporoke, dobite Vi eno tretjino njene zapuščine, drugi dve tretjini pa dobijo njeni sorodniki. Če umrjete Vi brez oporoke, dobi žena največ eno četrtino užitka na Vaši zapuščini.

Vprašanje št. 527: Sestra moje soproge ima pravico do stanovanja v moji hiši, dokler se ne poroči. Sedaj pa bo imela nezakonskega otroka. Ali ima tudi otrok pravico do stanovanja? — **Odgovor:** Svoji svakinji ne morete zabraniti, da bi stanovala še nadalje v Vaši hiši, čeprav z nezakonskim otrokom.

Vprašanje št. 528: Tašča je vzela v oskrbo premičnino. Med temi je bilo tudi precej denarja, ki ga je vložila na svoje ime v hranilnici. Mož pa ji je zapustil le preskrbo pri hiši in nekaj denarja. Ali ima pravico do večjega zneska? — **Odgovor:** Tašča ima pravico le do

KOBARID. RUDOLF KOLL

sprejema v zobozdravniškem ateljeju, ustanovljenem l. 1892. in odlikovanem z najvišjimi odlikovanji iz Londona, Pariza, Dunaja, Gorice, Vidma in S. Louisa,

V KOBARIDU

vsak dan do 10. avgusta 1930.
pri g. MIKLAVIČU.

Po 10. avgustu vsako nedeljo
od 9. do 14. ure.

Ostale dneve sprejema v Gorici,
via Arcivescovado 1.

KABINET ROENTGEN

Primarij

dr. DE FIORI AUG.

GORICA, Corso Vitt. Eman. III. št. 14-II
od 9. — 12. in od 2. — 4.

Zobozdravniški ambulatorij

TRST - Via delle Sette Fontane 6.

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

ZDRAVNIK

dr. G. GREGORIG

za notranje bolezni

sprejema vsak dan
od 10. - 12. in od 3. - 4. ure
V GORICI, Viale XXIV. Magg. (prej via
Tre Re) št. 9. v pritličju.

**Velikanski popusti
ob koncu letne dobe
pri tvrdki**

ALL' ECONOMIA FAMILIARE
Trst - Piazza Ponterosso N. 5

Madapolam	od L. 1.90 navzgor,
jajčna kožica	od L. 2.20 navzgor,
platno »Madonna«	od L. 2.50 navzgor,
platno za rjuhe, 150 cm vis.	od L. 4.40 navzgor,
platno iz lanu	od L. 2.90 navzgor,
svila za obleke	od L. 2.90 navzgor,
svila za perilo	od L. 1.90 navzgor,
svila »maroquaine«	od L. 5.50 navzgor,
gobaste brisače	od L. 1.90 navzgor,
kreton, zajamčene barve	od L. 3.50 navzgor,
koteninasta mušola za obleke	od L. 1.90 navzgor,
plavina, dvojna višina	od L. 3.90 navzgor,
borgo za srajce	od L. 2.50 navzgor,
blago za hlače	od L. 3.50 navzgor.

Bogata izbira poletnih majic za odrasle in otroke, robci, nogavice itd. po cenah brez konkurence. — KDOR KUPI ZA VEČ KOT 20 LIR, DOBI ŠE DAR.

OKORISTITE SE!

OKORISTITE SE!

LLOYD LATINO

IN

SOC. GEN. DI TRASPORTI
MARITTIMI A VAPORE

Agenzia Gorizia, Corso Vitt. Em. 5.

Hitre vožnje v Južno Ameriko.

Odhodi iz Genove:

4. avgusta 1930. s parnikom
MENDOZA

v Rio Janeiro in Santos L 1800,
v Montevideo in Buenos Aires L 1850.

19. avgusta 1930. s parnikom
FLORIDA

v Rio Janeiro in Santos L 2100,
v Montevideo in Buenos Aires L 2150.

Vožnja traja v Rio Janeiro 15 dni,
Santos 16 dni, Montevideo 18 in Buenos Aires 19 dni.

Prava domača hrana in postrežba!

Zobni zdravnik

dr. Robert Hlavaty

v TRSTU,

SE JE PRESELIL

v ulico CARDUCCI 10/II.

Ob sredah in sobotah ordinira
v POSTOJNI

„Al buon mercato“

TRST — VIA ARCATA 16 — TRST.

Veliko skladišče moških in deških oblek; na novo založeno z največjo izbero površnikov v modernih barvah, črnih in plavih jopičev, modernih flanelastih in suknjenih hlač v raznovrstnih barvah.

Velika zaloga delavskih oblek in tudi posameznih hlač in jopičev.

Govorimo slovenski. Zelo znižane cene.

SEMENSKO AJDO

gorenjsko,
črno in zgo-
dnjo, ki ob-
lo rodi in da-
je izvrstno
belo moko,
dobite pri
tvrdki

SEMENSKO AJDO

„VINOAGRARIA“
v GORICI,
PIAZZA DELLA VITTORIA 4,
(lastnik JUST UŠAJ)

zneska, ki ga ji je mož zapustil v oporoki. Drugo pritiče Vaši ženi.

Vprašanje št. 529: »Consiglio Provinciale dell'Economia« v Trstu je izdal gozdno postavo za tržaško pokrajino. Pravilnik je izdan v italijanski. Ali je tiskan kje tudi v slovenščini? Ali bi ga lahko »Novi list« prevedel med »Novimi postavami«? — **Odgovor:** Do sedaj gozdni pravilnik za tržaško pokrajino ni bil še preveden v slovenščino. Zaradi pomanjkanja prostora »Novi list« ne bo mogel pravilnika v celoti prevesti, pač pa bo poročal o glavnih določbah.

Vprašanje št. 530: Moj oče je sezidal hišo na materinem zemljišču in umrl leta 1916. brez oporoke. Ostali smo dve hčeri in en sin. Mati je hišo z zemljiščem prepisala na sina. Ali ima to pravico? Ali bi lahko razveljavile me dve sestri to vknjižbo? — **Odgovor:** Mati ni mogla ničesar prepisati na sina, kar ni bilo njeno. Ker je oče umrl brez oporoke, je pripadla vsa zapuščina otrokom in vsak otrok bi moral dobiti enak del, mati pa največ $\frac{1}{4}$ užitka od celotnega očetovega premoženja. Izročite zadevo odvorniku.

Vprašanje št. 531: Sem vojni invalid, a ne dobivam pokojnine, ker nisem napravil prošnje. »Novi list« je poročal, da so na razpolago službe poštnega sla za invalide. Ali lahko napravim tudi jaz prošnjo? — **Odgovor:** Napravite jo na naslov, ki je bil priobčen v »Novem listu«. Če se ne bo priglasilo dovolj priznanih vojni invalidov, bodo bržkone upoštevali tudi Vašo prošnjo.

Vprašanje št. 532: S sosedom imava skupno zemljišče. Enkrat kosi on, enkrat jaz. Davek plačujeva oba. Kdo mora plačati troške, če se skupno zemljišče razdeli. Ali vsi lastniki, ali samo tisti, ki delitev zahteva? — **Odgovor:** Ko se deli skupna last, morajo plačati troške sorazmerno svojemu deležu vsi solastniki.

Vprašanje št. 533: Nisem italijanska državljanica. Imam dva sinova. Ali bosta morala služiti vojake v italijanski vojski? — **Odgovor:** Če sta Vaša sinova tuja državljanca, nista dolžna služiti vojake v Italiji. Iz previdnosti naj napravita prošnjo na okrožno vojaško oblastvo (Distretto militare) ali na naborno komisijo, da ju oprostijo vojaške službe. Prošnji naj dodata potrdilo o tujem državljanstvu.

Vprašanje št. 534: Iz raznih držav dobivamo vprašanja izseljencev, če lahko vpokličejo žene k sebi. V pisnih poročajo, da imajo pri tem razne težkoče ter da ostanejo vse njihove prošnje brezuspešne. — **Odgovor:** V kratkem bomo to vprašanje pojasnili v »Novem listu«. Do takrat prosimo potrpljenja.

Vprašanje št. 535: Sem mizar in mali kmet. Izvršujem tu pa tam pri kmetih malenkostna mizarska dela. Mogoče delam pri kmetih 3—6 tednov v letu. Ali sem dolžan plačevati sindikatni prispevek? — **Odgovor:** Podobna vprašanja smo dobili od raznih strani. V takih slučajih je najboljši pametno napraviti prošnjo na sindikat za oproščenje prispevka. V prošnji je treba poudariti, da plačujete že prispevek za kmečki sindikat. Na županstvo pa napravite prošnjo, da Vam dovoli izvrševanje majhne mizarske obrti brez obrtnice.

Vprašanje št. 536: Moja sestra je šla preko meje brez potnega lista. Plačati je morala globo. Ali lahko pride domov na kratek dopust? — **Odgovor:** Prestopek, ki ga je zagrešila Vaša sestra, ji je bil pomiloščen. Hudega bi se ji ne zgodilo, ako bi se vrnila.

Vprašanje št. 537: Moj oče mi je izročil posveto z notarsko izročilno pogodbo. Komu pri-

pade premoženje za slučaj smrti, če umrjem pred očetom: moji ženi in otrokom ali pa ostane pogodba brez učinka? — **Odgovor:** Če umrjete pred očetom, postane oče zopet popolen gospodar premoženja.

Vprašanje št. 538: Od vojaških obvezancev prejema uredništvo vse polno vprašanj, kam naj vlagajo prošnje, da lahko nastopijo pred časom vojaško službo, da bi bili sprejeti k mornarici in drugim posebnim vojaškim oddelkom itd. — **Odgovor:** Enkrat za vedno odgovarjamo, da je za vse podobne vojaške zadeve pristojno okrožno vojaško oblastvo. (Distretto militare.) Na imenovano oblastvo naj vlagajo prošnje in tam naj iščejo vsa potrebna pojasnila.

Vprašanje št. 539: Sem sin matere vdove, rojen 1. 1911. Imam polbrata, ki je poročen preč, in drugega, ki ima 14 let. Dovršil sem predvojaške vaje. Koliko časa bom služil vojake. — **Odgovor:** Oprostili Vas bodo najbrž vsake vojaške službe. Drugače boste služili 3 mesece.

NAJTRDNJEJŠE POHIŠTVO

IN ZAJAMČENO
PO NAJNIŽJIH CENAH

dobite v tovarni

G. BIECHER

TRST — Via dell'Istria 27.

Najbolj moderne sobe, kuhinje in jedilnice. Razpošiljamo po deželi.

Veliki popusti!

Tvrška Teod. Hribar - Gorica,

CORSO G. VERDI št. 32,

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Ne kupna cena, marveč vzdrževalni stroški in trajnost narede posnemalnik cenene ali dragega. Dolgo trajajo brez popravil samo pristni posnemalniki in pinje „**DIABOLO**“.

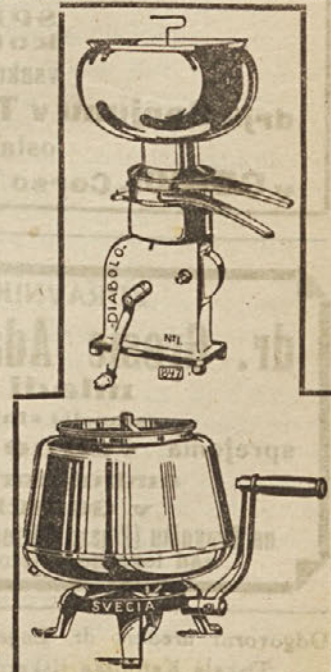
KMETJE!

Ne izbirajte, kar je poceni, marveč kar je dobro!!!

Za pojasnila se obrnite na

Vittorio Jonson — GORICA,

Via Contavalle 4-II, (Casella 25).

TOLMIN

Zdravnik - kirurg - zobni zdravnik

dr. P. Ugo Netzbandt,

Izvežban na klinikah na Dunaju in v Monakovem (na Bavarskem)

sprejema

v Tolminu vsako soboto in nedeljo (pri drju Bussiju),

v Gorici druge dneve v tednu (via Dante 10).

Civilno inženirska pisarna

dr. ing. Gaberščik Oskar,
TOLMIN,

izvršuje vsa civilno inženirska dela in vsako vrstne projekte; napravlja načrte in vse potrebno za priznanje vodnih pravic ter za žične vzpenjače; meri in parcelira zemljišča; izdeluje zemljiške skice za kupnoprodatne pogodbe; razne cenitve za privilegirana posojila itd.

Dott. GIUS. COMEL,

specialist za bolezni v

ušesih, nosu in grlu,

bivši operater na univ. klinikah prof. Neumann in Hajeka na Dunaju in asistent prof. Brunettija v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9.-11. predp. in od 3.-4. pop. Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Valuta — tuji denar.

Dne 23. julija si dal ali dobil za

1 dolar	19.07 lir
1 angl. funt	92.88 lir
100 dinarjev	33.90 lir
100 šilingov (avstr.)	269.90 lir
100 čeških kron	56.65 lir
100 nemških mark	456 lir
100 švic. frankov	371.10 lir
100 franc. frankov	75.14
100 belga	266.70 lir

Beneške obveznice 75.40; obveznice
»Consolidato« 81.25.

Loterijske številke

dne 19. julija 1930.

Bari	86	30	6	56	67
Florenca	55	23	62	83	20
Milan	15	12	8	87	20
Neapolj	54	10	89	67	79
Palermo	47	58	17	29	13
Rim	43	22	62	44	29
Turin	85	37	1	88	65
Benetke	57	75	31	63	28

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja, 27. julija: Višnjan, Srpenica, Sv. Lucija ob Soči, Medulin, Opazija.

Torek, 29. julija: Buje.

Četrtek, 31. julija: Gorica, Višnjan.

Petek, 1. avg.: Nerezine.

Sobota, 2. avg.: Herpelje, Pazin.

ZDRAVNICA

dr. VILMA DOMINCO,

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo
in ženske bolezni v Florenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure

GORICA,

ulica Corso Vittorio Emanuele III. številka 59.

Posebnost: zdravljenje z ultravijoletnimi žarki.

TOLMIN.

Preizkušeni

zobni zdravnik

ROBERT BERKA

SPREJEMA

kot doslej

vsako redeljo pri

drju Serjunu v Tolminu,

ostale dni pa

v **GORICI, Corso Verdi 36.**

ZDRAVNIK

dr. Gresic Adalberto,

mladi

(starejši sin),

sprejema vedno v svojem

ambulatoriju

v **GORICI,**

na Travniku (Piazza Vittoria) št. 14/I.

nad lekarno Cristofolletti.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro, najmanj 5 lir. — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošijite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Edini pooblaščenec za nabiranje oglasov za naš list v tržaški občini, starih pokrajinah Italije in v Jugoslaviji je Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65, tel. 83—34.

V najem oddam poštenemu vodju dobro vpeljano gostilno v Trstu. Naslov je v ul. Commerciale, šte. 25, trgovina.

Pohišstvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva Štefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Valjni mlin v Ajdovščini sprejema vsako množino pšenice ali koruze v mletev in da na željo stranke takoj moko namesto žita. — Cene zmerne.

Gramofone, gramofonske plošče (tudi slovenske), fotografske potrebščine na drobno in debelo dobite v knjigarni Wokulat, Gorica, Corso Vitt. Eman. III. šte. 7.

Vdova bi šla za kuharico h kakemu duhovniku ali pa k družini z otroci, najraje na deželi. — Naslov je pri upravi in podupravi.

Zdravilne posebnosti. Lekarna G. Castellano, last F. Bolaffio, Trst, via Belli, vogal via dell'Istria 7, tel. 64—85.

Učenca za trgovino z mešanim blagom, s primerno šolsko izobrazbo in znanjem italijanskega jezika sprejme Franc Verbič — Bistrica.

Posestva, vile, hiše, trgovine, gostilne itd. prodaja posredovalnica Ivan Godina, Maribor, Tattenbachova ul. 19/I.

Vsakovrstni darovi za birmo po nizkih cenah. Kupujemo rabljeno zlato in srebro po najboljši ceni. »Moderna zlatarna«, Corso Verdi 13, Gorica, (nasproti novega zelenjadnega trga).

Izvežbana prodajalka za trgovino z mešanim blagom na deželi se išče. — Naslov je pri upravi.

Na prodaj je hiša z vrtom in 2 njivi zemlje v št. Petru pri Gorici. Naslov je pri upravi.

Kapljice Minerva za želodec, (česni-kov izvleček in druge zdravilne rastline) so najboljšo sredstvo proti slabemu prebavljanju, napetosti, bolečinam in krču v želodcu. Služijo tudi pri zastaranem kašlju, težki sapi ali naduhi in poapnenju žil. — Cibejeva lekarna v Trstu, Piazza S. Francesco.

Kupim motorni plug iz druge roke. Prodajalci naj se zglase pri upravi.

ZAHVALA

zavarovalnici „L'UNION“ in g. Ravniku v Gorici, via Barzellini št. 2, za hitro cenjeno in tudi izjemoma plačano odškodnino za pogorelo hišo, kljub temu da nisem bil pravilno zavarovan.

Anton Suštar.
Trpčane 40.

Prodaj hišo s štirimi prostori, vrtičkom in majhnim vinogradom. Furlan, Trst, S. M. Madd. inf. 368.

Krojači, šivilje, nešivilje!

Velike novosti se bodo poučevale v tečaju, ki se bo pričel septembra na Krojnem učiteljsku »Sans La Tailleur«, Ljubljana, Stari trg 19. — Novosti bode prinesel iz Pariza in Londona vodja zavoda F. Potočnik, kamor je šel proučevati najnovejšo modo. Učenci, ki se žele udeležiti, naj se priglase takoj, da jim pravočasno pošljemo dovoljenje. Prostih je več mest za krojitelje, šivilje, ki bodo po tečaju lahko nastopili službo.

Tvrdba

Giord. Petronio,
KNEŽAK.

Samo v novi trgovini v Knežaku dobite najboljše vrste različnega manufakturnega blaga, čevljev, pisarniških potrebščin po najnižjih cenah.

!! Poskusite in boste videli !!

BOTRI IN BOTRE

Krasna birmanska darila po
znižanih cenah, ure vsakovrstnih
znamk, velika izbira
ZLATENINE IN SREBRNINE.

Priporoča se

IVAN BIZJAK,
urar in zlatar v POSTOJNI.

PREKLIC.

Podpisani preključem vse žaljivke, ki sem jih govoril v Sezani proti g. Vincencu Curku iz Vrhpolja.

Alojzij Bizjak,
Vipava 56.